

Н/с/м/о/д/е/л/а/ц/и/в/и/к/а/ : 007-4332-1
Београд, 21. 12. 2011.

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
16. 12. 2011
ПРИМЉЕНО

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ
Кж1 По2 6/11
Дана 03.10.2011. године
БЕОГРАД

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судија: Радмиле Драгичевић-Дичић, председника већа, Синише Важића, Соње Манојловић, мр Сретка Јанковића и Омера Хациомеровића, чланова већа, уз учешће вишег судијског сарадника Мирјане Јанковић-Недић, у кривичном поступку против **окривљених Бранка Грујића и Бранка Поповића**, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у саизвршилаштву, у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, а у односу на окривљеног Поповића и у помагању, у вези са чланом 24 КЗ СРЈ, одлучујући о жалбама Тужиоца за ратне злочине, окривљеног Грујић Бранка и његовог браниоца, адвоката Миломира Шалића и браниоца окривљеног Бранка Поповића, адвоката Мирослава Перковића, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине К.По2 28/2010 од 09.11.2010. године, након седнице већа одржане у смислу члана 375 ЗКП-а, у дане 26., 27. и 28. септембра 2011.године, у присуству заменика Тужиоца за ратне злочине, Милана Петровића, окривљених и њихових бранилаца, донео је дана 03.октобра 2011.године

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе Тужиоца за ратне злочине, окривљеног Бранка Грујића и његовог браниоца, адвоката Миломира Шалића и браниоца окривљеног Бранка Поповића, адвоката Мирослава Перковића и пресуда Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине К.По2 28/2010 од 09.11.2010. године, **ПОТВРЂУЈЕ**

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине К.По2 28/2010 од 09.11.2010. године, окривљени Грујић Бранко и окривљени Бранко Поповић оглашени су кривим због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, а окривљени Поповић и у помагању у вези

са чланом 24 КЗ СРЈ, па су применом наведених законских прописа и одредби члана 4, 5, 33, 38, 41 и 50 КЗ СРЈ, те члана 356 ЗКП-а, осуђени и то окривљени Бранко Грујић на казну затвора у трајању од шест година, у коју му се урачунава време које је провео у притвору од 01.06.2005. године, када је лишен слободе, па до 09.11.2010. године, када му је притвор укинут, а окривљени Бранко Поповић на казну затвора у трајању од петнаест година, у коју му се урачунава време које проводи у притвору, почев од 17.02.2005. године, када је лишен слободе, па надаље. Истом пресудом, а на основу одредбе члана 193, 194 и 196 ЗКП-а, окривљени Бранко Грујић и окривљени Бранко Поповић су обавезани да на име паушала плате суду износ од по 50.000,00 динара, у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења, као и да плате трошкове кривичног поступка, о чијој висини ће се одлучити посебним решењем.

Против наведене пресуде жалбе су изјавили:

-Тужилац за ратне злочине, због погрешно утврђеног чињеничног стања у односу на радње из оптужнице Ктрз.бр.17/04 од 05.11.2010. године, под II-1 тачка б и II-2 тачка б (помагање у лишењу живота девет цивилних лица одведених заједно са Буљубашић Абдулахом, званим "Бубица" из затвора Суда за прекршаје и помагање у лишењу живота одведених цивилних лица из Дома културе у Пилици) које су као недоказане изостављене из изреке првостепене пресуде, повреде Кривичног закона и одлуке о кривичној санкцији, са предлогом да Апелациони суд у Београду уважи жалбу и преиначи побијану пресуду, тако што ће окривљеног Поповић Бранка огласити кривим и за напред наведене радње, те обојици окривљених изрећи казне затвора у дужем трајању,

-окривљени Бранко Грујић, због битне повреде одредаба кривичног поступка, погрешно и нетачно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене КЗ-а, са предлогом да Апелациони суд у Београду преиначи побијану пресуду, тако што ће га ослободити од оптужбе,

-бранилац окривљеног Бранка Грујића, адвокат Миломир Шалић, због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона и одлуке о казни и трошковима поступка, са предлогом да Апелациони суд у Београду преиначи првостепену пресуду тако што ће окривљеног Грујића ослободити од оптужбе или да пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење и са захтевом да заједно са окривљеним буде обавештен о седници већа и

-бранилац окривљеног Бранка Поповића, адвокат Мирослав Перковић, због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и повреде материјалног права, са предлогом да Апелациони суд у Београду укине побијану пресуду и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак и са захтевом да заједно са

окривљеним буде обавештен о седници већа другостепеног суда.

Одговоре на жалбу Тужиоца за ратне злочине поднели су окривљени Бранко Грујић и његов бранилац, адвокат Миломир Шалић, као и бранилац окривљеног Бранка Поповића, адвокат Мирослав Перковић, са истим предлогом да се жалба Тужиоца за ратне злочине одбије као неоснована.

Тужилац за ратне злочине је у поднеску Кгрз.бр.17/04 од 06.06.2011.године предложио да се уважи жалба Тужиоца за ратне злочине и донесе пресуда у смислу жалбеног предлога, а да се жалбе окривљеног Бранка Грујића, његовог браниоца и браниоца окривљеног Поповића, одбију као неосноване.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, је одржао седницу већа у смислу одредбе члана 375 став 1 ЗКП-а, у присуству заменика Тужиоца за ратне злочине – Милана Петровића, окривљеног Грујић Бранка и његовог браниоца – адвоката Миломира Шалића, окривљеног Бранка Поповића и његовог браниоца – адвоката Мирослава Перковића, који су дали објашњења за ставове и предлоге изнете у жалбама, а заменик Тужиоца за ратне злочине остао и код писмено стављеног предлога, те је размотривши списе предмета заједно са побијаном пресудом, коју је испитао по службеној дужности у смислу одредбе члана 380 ЗКП-а, и након оцене жалбених навода и предлога, а имајући у виду и предлог Тужиоца за ратне злочине, нашао:

- жалбе су неосноване.

Наиме, првостепеном пресудом као и поступком који је претходио нису учињене битне повреде одредаба кривичног поступка, нити је на штету окривљених повређен кривични закон, а на које повреде Апелациони суд, као другостепени, у смислу одредбе члана 380 став 1 тачка 1 и 2 ЗКП, пази по службеној дужности. Стога се неосновано жалбом окривљеног Бранка Грујића побија првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка, при чему се у жалби уопште не наводи у чему се конкретно ове повреде састоје.

Жалбама бранилаца окривљених побија се првостепена пресуда због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 368 став 1 тачка 11 ЗКП, тако што се истиче да је изрека пресуде нејасна, неразумљива и противречна разлозима пресуде у погледу радњи извршења за које су окривљени Грујић и Поповић оглашени кривим, те да у образложењу пресуде нису дати јасни и потпуни разлози о одлучним чињеницама, а дати разлози су нејасни и противречни, тако да се не може закључити у ком својству је окривљени Грујића радње описане у изреци предузео. У жалби браниоца окривљеног Бранка Поповића наводи се да у изреци у односу на тачку 1, 2 и 3 постоји битна противречност и неопредељеност суда у погледу тзв. принудног пресељења као облика радње извршења предметног кривичног дела, а разлози о одлучним

чињеницама у супротни су изведеним доказима. Из тих повреда, по мишљењу браниоца проистекло је и погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, због чега се побијана пресуда за сада не може испитати.

Насупрот изнетим жалбеним наводима, по оцени Апелационог суда, изрека пресуде је јасна, како у односу на окривљеног Бранка Грујића, тако и у односу на окривљеног Бранка Поповића и садржи сва битна обележја предметног кривичног дела за које су ови окривљени оглашени кривим. Наиме, из изреке пресуде се јасно види коју радњу извршења предметног кривичног дела, на који начин и у ком својству је сваки од окривљених предузео, док су у образложењу пресуде су дати јасни и потпуни разлози о свим одлучним чињеницама који не садрже никакве нејасноће, нелогичности, нити противречности, па ни оне на које се указује у изјављеним жалбама, због чега су напред изнети жалбени наводи бранилаца окривљених оцењени као неосновани.

Бранилац окривљеног Бранка Грујића на више места у жалби оспорава закључке првостепеног суда у погледу облика учешћа окривљеног Грујића у извршењу предметног кривичног дела, истичући да његов брањеник није наредио узимање талаца, нити је наредио да се према неким лицима нечовечно поступа, те да он лично физички није узео нека лица за таоце, нити је лично према неком лицу предузимао акте нечовечног поступања.

Ове жалбене наводе Апелациони суд оцењује неоснованим, будући да окривљени Грујић није ни оглашен кривим да је наредио предузимање напред наведених радњи, (њему усталом тако нешто оптужницом и није стављено на терет) већ се узимање за таоце по својој природи оцењује као делатност која се врши у склопу ширих и свеобухватнијих активности и није индивидуализована и изолована радња. Реч је о поступку који претпоставља доношење заједничке одлуке и претходни договор, а што је облик извршења предметног кривичног дела за које је окривљени Грујић оглашен кривим. Имајући у виду да је сваки сегмент у подели улога између окривљеног Грујића и окривљеног Поповића у вези претходног договора и заједничке одлуке да се узму за таоце цивили, војно способни мушкарци муслиманске националности из села Дивича дана 27.05.1992.године и дана 01.06.1992.године из села Ђулићи, Клиса и других насеља са муслиманским становништвом, те да се принудно расели муслиманско становништво села Козлук у образложењу побијане пресуде детаљно описан, и за сва та чињенична утврђења упобијаној пресуди су дати исцрпни, логични и аргументоване разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд (а о чему ће у наставку пресуде у делу који се односи на утврђено чињенично стање бити више речи), док се из саме изреке јасно види за које радње је сваки од окривљених оглашен кривим, то су супротни жалбени наводи бранилаца окривљених, оцењени као неосновани. Жалбени наводи браниоца окривљеног Грујића којима указује на радње које окривљеном Грујићу нису ни стављене на терет, нити је за њих оглашен кривим, већ се исте односе на окривљеног Бранка Поповића, беспредметни су, (па самим тим нису били

предмет оцене од стране овог суда).

Не стоји навод жалбе браниоца окривљеног Поповића да у изреци побијане пресуде у односу на тачку 1 – 1), 2) и 3) постоји битна противречност и неопредељеност суда у погледу тзв. принудног пресељења као облика радње извршења предметног кривичног дела, будући да се из изреке јасно види да је окривљени Бранко Поповић под 1 тачка 1 и 2 изреке оглашен кривим за радње узимања талаца – цивила, војно способних мушкараца из напред наведених места, док је тачком три оглашен кривим за принудно расељавање села Козлук, због чега су ови жалбени наводи оцењени као неосновани.

Жалбама бранилаца окривљених побија се првостепена пресуда и због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 368 став 1 тачка 10 ЗКП, тако што се у жалби браниоца окривљеног Грујића, наводи да је првостепени суд погрешно узео у обзир изјаве сведока прибављене путем међународне правне помоћи, тако што је кршећи начело непосредности читао записнике о тим саслушањима изворно сачињене на страном језику од стране истражитеља МКТЈ, који су, по мишљењу овог браниоца, морали бити изузети из списка, без обзира на предлоге странака, док се у жалби браниоца окривљеног Бранка Поповића, адвоката Мирослава Перковића детаљније образлаже наведен основ побијања првостепене пресуде, уз изношење сопственог мишљења због чега изјаве узете од стране истражитеља МКТЈ не могу користити као доказ у поступку, јер, како се наводи у жалби те изјаве нису “сведочке изјаве” ни по форми, ни по садржају, ни по начину узимања.

Ови жалбени наводи су оцењени као неосновани, с обзиром да је одредбом члана 14-а Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине између осталог предвиђено да се докази прикупљени или изведени од стране МКТЈ могу, након уступања, као што је овде случај, користити као докази у кривичном поступку пред домаћим судом, под условом да су прикупљени или изведени на начин предвиђен Статутом и Правилником о поступку и доказима МКТЈ, док се постојање или непостојање чињеница које се доказују тим доказима, цени у складу са одредбама Законика о кривичном поступку. Како је из списка утврђено да су изјаве прикупљене на начин предвиђен Статутом и Правилником о поступку и доказима МКТЈ од стране Тужиоца МКТЈ и од њега овлашћених органа, у складу са одредбама члана 16 и 18 Статута МКТЈ и правила 39 Правилника о поступку и доказима везаним за вођење истрага, што иначе странке нису оспоравале, због чега се напред изнети жалбени наводи бранилаца окривљених не могу прихватити.

Ово посебно када се имају у виду и примедбе садржане у решењу Врховног суда Србије Кж2.р.з.22/08 од 21. маја 2008. године да се ни у случају хашких изјава сведока који нису дошли на претрес, не ради о недозвољеним доказима, већ се исти могу користити, те је и по оцени овог суда, првостепени суд правилно поступио када је у фази поступка пре доношења пресуде

КВ.бр.5/05 одбио предлог одбране да се из списка издвоје записници о изјавама узетим од стране истражитеља МКТЈ и то како оних који су непосредно приступили на претрес, тако и оних који нису непосредно саслушани на претресу, а будући да предлози за издвајање ових изјава нису дати након поновног отварања главног претреса дана 16.02.2010. године, то су напред изнети наводи жалби бранилаца окривљених да је првостепени суд прекршио начело непосредности читањем записника о саслушању сведока узетих путем међународне правне помоћи сачињених на страном језику од стране истражитеља МКТЈ, оцењени као неосновани. Ово стога, јер је првостепени суд оценујући доказну снагу ових изјава, имао у виду одредбе Правила 92 бис Правилника о поступку и доказима које дају могућност претресном већу МКТЈ да прихвати писмене изјаве сведока уместо усменог сведочења, само када се њима доказује нешто друго, а не дела и понашање оптуженог за које се он терети, као и да се писмене изјаве могу користити када сведок приступи у суд, када се омогући његово унакрсно испитивање и када он потврди да је изјава тачна, те је и веће Апелационог суда мишљења да законодавац приликом доношења Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине, регулишући коришћење доказа прикупљених од МКТЈ, а посебно у случају када сведоци не дођу на претрес, свакако није имао за циљ да се ова могућност коришћења доказа МКТЈ тумачи на екстензивнији начин у односу на онај који се примењује пред МКТЈ, а како то првостепени суд правилно закључује на страни 58 образложења побијане пресуде. Што се пак тиче сведока који су приступили на претрес, а претходно су дали изјаве и хашким истражитељима, које су им и предочаване на претресу, Апелациони суд налази да је првостепени суд ове изјаве правилно третирао као саставни део исказа сведока, а који су били предмет свестране оцене од стране првостепеног суда, због чега су супротни жалбени наводи оцењени као неосновани.

Осим тога, и по налажењу овог суда, првостепени суд је оцењујући доказну снагу изјава узетих од стране МКТЈ правилно ценио и чињенице које је утврдио из дописа заменика Тужиоца МКТЈ Давида Толберта од 11.10.2007. године, које се односе на процедуру узимања изјава од сведока од стране МКТЈ, а како је то детаљно објашњено на странама 58 и 59 побијане пресуде. Стога су жалбени наводи браниоца окривљеног Поповића којима се оспорава начин узимања ових изјава уз указивање на немогућност коришћења истих као доказа у поступку, оцењени су као неосновани, имајући у виду и напред наведено, када је реч о коришћењу хашких изјава пред домаћим судом. С обзиром на чињеницу да се према Правилнику МКТЈ, сведоци не упозоравају на дужност казивања истине и последице давања лажног исказа, те да су изјаве узимане у време када није био у току кривични поступак против конкретних лица за конкретне радње, то су наводи жалбе браниоца Перковића којима се указује да су изјаве узете без потребних упозорења која предвиђа наш Законик о кривичном поступку, без значаја.

Жалбене наводе браниоца окривљеног Бранка Поповића да је првостепена пресуда донета уз битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 368 став 1 тачка 1 и 2 ЗКП, јер је председник првостепеног већа учествовао у одлукама о притвору у фази истраге против овог окривљеног, због чега се по мишљењу браниоца председник већа морао сам изузети од суђења, Апелациони суд оцењује неоснованим, јер учествовање поступајућег председника првостепеног већа у доношењу одлука о продужењу притвора окривљеном Бранку Поповићу у претходном поступку, не представља разлог за његово изузеће, у смислу одредбе члана 40 ЗКП-а, па се самим тим у конкретном случају не може говорити о напред наведеној битној повреди одредаба кривичног поступка, с обзиром да је реч о одлукама које се односе на мере обезбеђења присуства окривљеног у току кривичног поступка којима се није прејудуцирала одлука првостепеног суда у погледу кривичне одговорности окривљених.

Такође, су неоснован и жалбени наводи браниоца окривљеног Поповића, да је његовом брањенику ускраћено право на улагање жалбе на пресуду јер због болести није био у могућности да исту изјави. Ово стога, јер из списка произлази да је првостепени суд поводом поднеска окривљеног Бранка Поповића, којим је у току трајања рока за изјављивање жалбе на пресуду, тражио продужење тог рока, обавестио окривљеног Поповића да одредбе члана 363 и 504-г Законика о кривичном поступку не дају могућност продужења рока за изјављивање жалбе на пресуду. Након тога, првостепени суд је и поводом поднеска браниоца окривљеног Поповића, од 09. маја 2011. године којим је тражио да се наведена молба окривљеног за продужење рока цени као молба за повраћај у пређашње стање у смислу одредбе члана 184 ЗКП, истог дана обавестио окривљеног Поповића да се о молби за повраћај у пређашње стање може одлучивати само уколико се истовремено са молбом преда и жалба на пресуду, чије изјављивање у прописаном року је пропуштено из оправданих разлога које је неопходно навести, те да је одредбом члана 184 став 2 ЗКП предвиђено да се по протеку 3 месеца од дана пропуштања, повраћај у пређашње стање не може тражити. Имајући у виду да упркос наведеном обавештењу, није поступљено у складу са цитираном законском одредбом, то у конкретном случају нема говора о ускраћивању права окривљеног Бранка Поповића на подношење жалбе. Такође не стоје ни жалбени наводи браниоца овог окривљеног да је у конкретном случају поступак морао бити прекинут док се не утврди способност окривљеног Поповића за учествовање у жалбеном поступку, будући да ови наводи немају упориште у закону.

Побијајући првостепену пресуду због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања жалбом окривљеног Бранка Грујића и његовог браниоца, те браниоца окривљеног Бранка Поповића, оспорава се оцена суда о изведеним доказима, те чињенични и правни закључци првостепеног суда које подносиоци жалби сматрају погрешним, тако што се у жалби окривљеног Грујића углавном понавља одбрана изнета током првостепеног поступка, те пориче извршење

предметног кривичног дела и тачност навода који се тичу његове одговорности, истичући да је првостепени суд селективно ценио доказе и право примењивао на начин који је био довољан за доношење осуђујуће пресуде. Даље се у жалби окривљеног Грујића, као и његовог браниоца оспоравају закључци првостепеног суда у погледу функција које је окривљени Грујић обављао у инкриминисаном периоду и овлашћења која је из истих црпео, истичући да председник Привремене владе или Кризног штаба по Уставу и Закону о одбрани, Закону о војсци, нема никакву наредбодавну функцију према припадницима оружаних снага, ни према војсци ни полицији, те се с тим у вези указује на исказ стручног лица др Милета Стојковића. Бранилац окривљеног Грујића у жалби надаље истиче да су закључци првостепеног суда о надлежности органа ратне општине Зворник апсолутно неодрживи јер се не види на којим чињеницама су засновани, а стим у вези наводи се да је преслободан закључак првостепеног суда да је окривљени Грујић одговоран за операције узимања талаца и принудна расељавања становништва, само зато што је био члан органа у чијем саставу су били и представници војске и полиције.

Осим тога, жалбама окривљеног Грујића, као и бранилаца окривљених осправа се постојање претходног договора између окривљеног Бранка Грујића и Бранка Поповића (у рату зв. "Марко Павловић") и заједничке одлуке да узму за таоце цивиле, војно способне мушкарце муслиманске националности, те да принудно раселе муслиманско становништво села Козлук, а такође се оспоравају чињенична утврђења у погледу начина на који су ови окривљени предузели радње описане у изреци побијане пресуде. Истиче се да то не произилази ни из једног писменог доказа, нити исказа неког сведока, при чему се у жалбама указује на постојање наредбе команданта бригаде Бирач, Светозара Андрића од 28.05.1992. године, која је, како се наводи, наводно прослеђена штабу ТО Зворник, и из које се по мишљењу браниоца окривљеног Грујића види да ово што се покушава ставити на терет његовом брањенику је одлука која је донета од стране војних органа власти која нема никакве везе са функционисањем приврмених органа власти, посебно када се има у виду датум доношења наредбе, због чега бранилац указује на потребу да се ова наредба повеже са исељењем становништва Дивича које је кренуло аутобусима према Власеници, одакле је враћено, па према Црном Врху, истичући да је одмах сутрадан након тог догађаја уследило доношење ове наредбе. Такође се указује и на одговорност других лица за догађаје који су предмет овог поступка, а пре свега одговорност Јове Мијатовића, (такође окривљеног у овом поступку против кога је поступак раздвојен).

По оцени Апелационог суда, насупротив изнетим жалбеним наводима, првостепени суд је свестраном анализом и правилном оценом одбрана окривљених и свих изведених доказа, како појединачно тако и у њиховој међусобној повезаности поуздано утврдио све одлучне чињенице те да су окривљени Бранко Грујић и Бранко Поповић извршили радње за које су оглашени кривим у изреци побијане пресуде, и о томе у образложењу побијане

пресуде дао јасне, исцрпне и логичне разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд. Стога су жалбе окривљеног Грујића и његовог браниоца, те жалба браниоца окривљеног Поповића, којима се оспорава правилност уврђеног чињеничног стања, а с тим у вези и примена Кривичног закона, оцењене као неосноване.

Насупрот наводима жалби окривљеног Грујића и његовог браниоца, првостепени суд је за своје закључке у погледу овлашћења која је окривљени Бранко Грујић имао као председник Привремене владе и члан Ратног штаба и Ратног секретаријата у новоформираној српској општини Зворник у инкриминисаном периоду, те радњи које је у том периоду предузимао у наведеним својствима, у образложењу побијане пресуде дао јасне и логичне разлоге које у свему као правилне прихвата и овај суд, те су супротни жалбени наводи окривљеног Бранка Грујића и његовог браниоца оцењени као неосновани.

Наиме, и по оцени овог суда, с обзиром на састав наведених органа-Ратног штаба и Ратног секретаријата, првостепени суд насупрот наводима жалби, правилно закључује да окривљени Бранко Грујић као председник Привремене Владе и очигледно први члан једног и другог органа, представља тело које има капацитете за одлучивање о питањима која у себи садрже и политички и војни аспект – узимање талаца, принудна расељавања, будући да су у саставу Ратног штаба и представници војске – ТО у то време – Марко Павловић (окривљени Поповић) и Драган Обреновић – официр ЈНА, те полиције – начелник полиције Милош Пантелић, као и председник Секретаријата за народну одбрану Стеван Ивановић. С тим у вези правилан је и закључак првостепеног суда да органи Привремене владе, Ратни секретаријат и Ратни штаб, сигурно не случајно, су формирани 20.маја, дан након повлачења војске ЈНА, те да окривљени Грујић сигурно није случајно члан и то први, и једног и другог органа. О свему овоме су у образложењу побијане пресуде дати детаљни разлози које у свему као правилне прихвата и Апелациони суд, а који се наводима жалби окривљеног и његовог браниоца не доводе у сумњу, због чега су жалбе којима се у овом делу побија првостепена пресуда, оцењени као неосновани.

Дакле, насупрот наводима жалби, и по налажењу овог суда, првостепени суд је ваљаном оценом изведених доказа, ближе наведених у образложењу побијане пресуде, правилно закључио да је узимање талаца (радње под I – 1 и 2 изреке побијане пресуде) резултат заједничке, усмено донете одлуке, у чијем доношењу су учествовали окривљени Грујић и Поповић, те да одлуке да се узму таоци (Дивичани и мештани села Клиса, Ђулићи и др.) као и да се принудно расели становништво села Козлук (I-3 изреке), представљају одлуке које по садржини имају и војни и политички аспект, који су нераскидиво повезани. Образлажући овакав свој закључак првостепени суд правилно констатује да није

ни било за очекивати да доносилац овакве одлуке оставља писмени траг о њој, чије извршење у конкретном случају представља кривично дело, па позивање у жалбама на непостојање писмене одлуке донете од стране окривљених у вези са радњом узимања талаца и принудног расељења, је без утицаја на правилност напред изнетог закључка првостепеног суда.

Наиме, да је узимање талаца и принудно расељење становништва села Козлук резултат заједничке одлуке окривљених Грујића и Поповића, насупротив тврдњама подносилаца жалби, првостепени суд је дошао на основу бројних изведених доказа, како писмених, тако и исказа саслушаних сведока, а делимично и одбране окривљеног Грујића, који и сам у својој одбрани и за Дивич и за Козлук навео да су одлуке, (истина само о слању Дивичана према Тузли и наводном добровољном омогућавању исељења Козлучана), усмено донете на Влади, и да су задужени штаб ТО (чији команднт је Марко Павловић – окр.Бранко Поповић) и полиција да одраде одређене послове, при чему је првостепени суд правилно поступио када није прихватио одбрану окривљеног Грујића да је за Дивичане одлучено само да се пошаљу ка Тузли, као и да је Козлучанима одобрено добровољно исељавање, јер је оваква одбрана оповргнута бројним изведеним доказима, (о чему ће касније код конкретних догађаја бити више речи). О свему овоме су у образложењу пресуде дати јасни, логични и аргументовани разлози које у свему као правилне прихвата и овај суд, због чега су супротни наводи жалби оцењени као неосновани.

У прилог напред изнетом закључку поред многих других, говоре и искази сведока Стеве Радића, члана Привремене владе, Гордана Јовановића, Драгана Ђокановића повереника Председништва Српске Републике БиХ, који је у Зворник дошао 11.06.1992. године с циљем да организује Ратно повереништво и врати у функцију цивилне органе власти, Милорада Давидовића, у то време Команданта Савезне бригаде Савезног СУП-а, те сведока „Н“, члана Привремене владе, чији искази су у побијаној пресуди детаљно интерпретирани и цењени како појединачно, тако и у међусобној вези и у склопу одбране окривљених, а разлози из којих је првостепени суд прихватио исказе наведених сведока у свему су прихватљиви и за овај суд и исти наводима жалбе окривљеног Грујића и његовог браниоца нису доведени у сумњу.

Да је окривљени Бранко Грујић учествовао у радњама узимања талаца, насупротив наводима жалби окривљеног Грујића и његовог браниоца, и по оцени овог суда произлази из упечатљивог исказа сведока Милорада Давидовића, из чијег исказа је утврђено да му је познато да су на територији БиХ постојали логори, сабирни центри, да је политика странке СДС (чији председник у општини Зворник је био окривљени Бранко Грујић) била да се Муслимани организовано, плански и систематски иселе из простора Републике Српске, да је такав логор био формиран у Батковићу, и у Челопеку, да су Дом културе у Челопеку чували резервни полицајци, а “Привремена Влада поставља Команданта Штаба ТО, као што командира станице полиције поставља цивилна

власт уз сагласност МУП-а". Овај сведок је тврдио да нико није могао да користи простор у власништву општине без сагласности локалне власти, те да је немогуће да Председник Владе не зна да ту постоји објекат, те да је локална власт имала контролу власти над свим оним што се дешава у општини, а касније када је војска почела да чува логоре, ту је био ангажован Међународни Црвени Крст, а до тада је то радила локална власт. Имајући у виду да је одбрана окривљеног Грујића у којој је тврдио да ниједног момента ниједан орган није известио Владу да је формиран неки затвор и да он није имао уопште информације о томе, оповргнута исказом сведока Милорад Давидовића, који је првостепени суд прихватио као убедљив, о чему су у образложењу пресуде дати јасни и логични разлози, то су наводи жалбе окривљеног Грујића којима се оспорава оцена исказа овог сведока, оцењени као неосновани.

И по оцени овог суда, првостепени суд правилно закључује да се у конкретном случају ради о оснивању заточеничких објекта за цивиле војно способне мушкарце Муслимане, што је противзаконито па иако о таквим објектима – оснивању и њиховом раду нема писменог трага, па жалбени наводи којима се се оспорава овакав закључак првостепеног суда, оцењени су као неосновани, будући да је из изведених доказа – исказа напред наведених сведока, несумњиво утврђено да су такве одлуке доношене, и то очигледно у ужем саставу, који су сигурно чинили председник Привремене владе и командант Штаба ТО, а на шта указују и многобројни други докази које је првостепени суд у образложењу побијане пресуде детаљно анализирао,

Насупрот наводима жалби, у погледу односа локалне власти и друштвено-политичке заједнице и војних структура, из писменог извештаја и исказа стручног лица др Милета Стојковића, судског вештака за област руковођења и командовања, организацију и функционисање војске и система одбране Републике Србије, утврђено је да су њихове функције испреплетане, те да је постојала сарадња јединица, штабова и установа ТО са органима Општине Зворник - Привременом владом, будући да према Упуству о употреби ТО, ДПЗ па и општина Зворник уређују и организују народну одбрану на својој територији, те међусобна повезаност оружане борбе и неоружаних облика отпора условљава непрекидну сарадњу свих органа, што је детаљно образложено на странама 88 и 89 побијане пресуде. Наиме, супротно жалбеним наводима окривљеног Грујића и његовог браниоца, првостепени суд је из извештаја и исказа стручног лица правилно утврдио да је управо председник Владе, могао да употреби свој ресорни орган МУП, да захтева од њега да полиција нешто уради и да задужи полицијску структуру за неки задатак, а Команданта ШТО да замоли да исто нешто учини и фактички је немогуће да ТО спроводи нека дејства, а да са тим не буде упознато општинско руководство које о свим питањима може да се договара и одлучује заједно са ТО, осим да наређује употребу јединица ТО. Имајући у виду наведено, инсистирање у жалбама окривљеног Грујића и његовог браниоца на овај део исказа стручног лица, без икаквог је значаја, будући да се окривљеном Грујићу и не ставља на

терет, нити је оглашен кривим за наређење употреба јединица ТО. При томе, првостепени суд правилно закључује да су утврђења стручног лица, ближе наведена на поменутих странама првостепене пресуде, у складу са одбраном окривљеног Грујића да је “задужио полицију и ТО за неке задатке” - у погледу Дивичана и Козлучана – код Дивичана, како је тврдио, задужио је начелника ТО и полицију само да пропрати људе, а код Козлучана Привремена влада је, како каже, усмено одлучила да се људи пусти, а задужила ТО и МУП да то одради, с тим што је окривљени тврдио да је иселење Козлучана било добровољно, коју одбрану у погледу карактера иселења првостепени суд није прихватио, правилно утврдивши да је реч о принудном иселењу, (о чему ће у наставку образложења бити више речи).

Наводи жалбе окривљеног Грујића и његовог браниоца којима се жели представити да окривљени Грујић као председник Привремене владе са напред наведеним догађајима није имао никакве везе, те означавање Јове Мијатовића као главног кривца и практично јединог који је био упознат са дешавањима која су окривљеном Грујићу и Поповићу стављена на терет, а што су ови окривљени тврдили и у својој одбрани, не могу се прихватити јер су оповргнути напред наведеним доказима. Ово тим пре јер је првостепени суд имао у виду значај и улогу Јове Мијатовића у поменутих догађајима, међутим, упркос томе, и по налажењу овог суда, правилан је закључак првостепеног суда да активности Јове Мијатовића, републичког посланика, и такође окривљеног у овом поступку, као трансмитера политике СДС-а са врха, са Пала, не искључује одговорност окривљеног Грујића, који као председник Привремене Владе представља првог човека на локалном политичком нивоу, поготову у ситуацији када Скупштина Општине чији је председник био Јово Мијатовић, не функционише, што није спорно, а такође не искључује ни одговорност Поповића као општевојног команданта у операцијама узимања талаца (о чијим активностима и улози у предметним догађајима ће касније бити речи код одговора на жалбене наводе његовог браниоца). Теза одбране окривљеног Грујића да су у време инкриминисаних догађаја постојали закони Републике Српске, и да он није овлашћен за радње које су предмет поступка, а који наводи се понављају и у жалби, и по оцени овог суда не може се прихватити, будући да је јасно да нико ни не може бити овлашћен за овакве радње – узимање талаца, јер исте представљају кривично дело. а како то правилно закључује и првостепени суд, те су и ови жалбени наводи оцењени као неосновани.

Имајући у виду наведене доказе, те исказ сведока Васе Ерића, председника редовног суда у то време, из којег је утврђено да је у време када су боравили Дивичани у Дому културе у Челопеку (ДКЧ) било познато да су они ту, али да суд није имао везе са тим људима, као и исказ сведока Хаџи Јована Митровића који је тврдио да је било познато да су у Дому културе око кога се могла видети полиција, били затворени Дивичани и да су они одвојени за размену, а о чему се изјашњавао и сведок .. Р“ - технички секретар у ШТО, као и тврдње оштећених Дивичана "да је цео Зворник знао да су они затворени и шта

им се дешава", и по оцени овог суда крајње неуверљиво и нелогично звучи одбрана окривљеног Грујића да он чак и не зна да су прво у Новом извору, а потом у ДКЧ људи уопште били затворени, те су наводи жалбе окривљеног Грујића којима се у овом делу оспоравају закључци првостепеног суда, оцењени као неосновани, будући да је јасно да је сама чињеница да су људи били затворени била опште позната.

Да су окривљени Грујић и Поповић дана 29. маја 1992. године, из зграде "Нови извор" окривљени пребацили 162 лица са два аутобуса предузећа "Дринатранс" у пратњи полиције, и затворили у Дом културе у Челопеку, уз обавештење да ће ићи у размену за лица српске националности, где су боравили до око 1. јула 1992. године под стражом припадника резервне полиције, након чега су неразмењени и преживели таоци, њих око 116, уз пратњу полиције пребачени и затворени у нелегално основани Суд за прекршаје у Зворнику, првостепени суд је несумњиво утврдио из исказа општењених, као и исказа сведока – стражара у Дому културе Челопек, о чему су у образложењу пресуде дати јасни, детаљни, аргументовани и за овај суд прихватљиви разлози који се наводима жалби не доводе у сумњу, те су жалбе којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, оцењене као неосноване.

Насупрот наводима жалби, у прилог закључку првостепеног суда да су окривљени Грујић и Поповић заједнички донели одлуку да се узети таоци сместе у ДКЧ, и по оцени овог суда, осим напред наведеног, говоре и искази сведока – припадника полиције СМ Зворник, који су анализирани на странама 91-93 образложења побијане пресуде. Наиме, из исказа сведока Мике Миљановића, помоћника командира СМ, утврђено је да је он пропратио Дивичане у ДКЧ из просторија „Новог Извора“ по задатку пок.Славка Ерића помоћника командира који му је рекао да ће они ту бити пар дана, а потом отићи на подручје под контролом Муслимана, да је испред „Новог Извора“ у аутобусима «Дринатранса» затекао Дивичане које је познавао, а чији исказ је у сагласности са исказима општењених да их је довео у ДКЧ и да су се ту сместили. Овај сведок је још пред истражитељима МКТЈ навео је да му је покојни Славко Ерић казао да је заповести у вези са аутобусима «Дринатранса» примио од Кризног штаба, при чему и по оцени овог суда, насупрот наводима жалбе окривљеног Грујића, првостепени суд правилно закључује да се очигледно ради о Привременој влади, јер у то време Кризни штаб више не постоји, те да су на основу тога Дивичани премештени и у ДКЧ, где ће наводно бити безбеднији, а што се уклапа управо са обраћањем Бране Грујића општењенима у „Новом извору“ пре њиховог пребацивања у ДКЧ. Стога су наводи жалбе окривљеног Грујића којима се у овом делу оспоравају закључци првостепеног суда, оцењени као неосновани.

Будући да је првостепени суд из исказа сведока – припадника полиције, правилно утврдио да је управо Привремена Влада, а како то наводи сведок Маринко Василић, помоћник Командира СМ, донела одлуку за све такве појаве (затворене цивиле који су смештени у те објекте, јер, како наводи сведок, нико

није могао да им гарантује безбедност), да се храна обезбеђује из хотела „Дрина“ што и по оцени овог суда, насупротив наводима жалби, уз остале доказе, директно указује на одговорност окривљеног Грујића као Председника Привремене Владе, те окривљеног Поповића као Команданта Штаба Територијалне Одбране и активног учесника у раду и доношењу одлука те Владе, за радњу узимања талаца. О овоме сведочи и наредба Привремене Владе од 24. априла којом се привремено уступа хотел „Дрина“ станици ЈБ, а из тог хотела се несумњиво достављала храна затворенима у Дому културе у Чelopeку, где су из зграде Новог извора пребачени затворени Дивичани, а што је у складу са исказом сведока Маринка Василића као и исказом стручног лица др Милета Стојковића у делу у коме је, објашњавајући одредбе из Упутства о употреби Територијалне Одбране ССНО, изнео да командант штаба ТО под чијом су ингеренцијом материјални капацитети, најчешће у сарадњи са општинском структуром, обезбеђује допремање хране (у овом случају за затворене), како је то детаљно образложено на страни 92 побијане пресуде.

Да је окривљени Бранко Грујић посетио затворене Дивичане у згради "Новог извора" у Зворнику и од истих захтевао да се сви потпишу и изразе лојалност српским властима, те саопштио да ће из "Новог извора" бити пребачени на безбедније место, првостепени суд је на несумњив начин утврдио из исказа оштећених Дивичана, саслушаних у својству сведока под псеудонимом „један“, „два“ "3", сведока "А", "Алфа", сведока "пет“, "Д", чије исказе је првостепени суд прихватио као уверљиве, веродостојне и логичне, будући да су и приликом суочења са окривљеним Грујићем, који је негирао њихове наводе, за разлику од њега оставили убедљив утисак на суд, па с тим у вези и Апелациони суд наводе жалбе окривљеног Бранка Грујића, којима се оспорава оцена исказа наведених сведока, оцењује неоснованим. При томе је првостепени суд правилно поступио и када није прихватио одбрану окривљеног Грујића у делу где је тврдио да му није познато да су у згради "Новог извора" били три дана (која зграда је иначе удаљена свега 100 метара од седишта Привремене Владе), да он у њу никада није ушао и да су га оштећени сигурно заменили са сведоком "Н", пошто је у предмету прочитао да је сведок „Н" изјавио да је посећивао Дивичане у Новом извору, те да он не зна да ли се сведок Н представио као Бранко Грујић или је оштећене неко наговорио да тако кажу, јер је оваква одбрана неуверљива, а детаљни разлози првостепеног суда из којих иста није прихваћена дати су на странама 83 и 84 побијане пресуде, које у свему као правилне прихвата и овај суд.

Наводи жалбе окривљеног Грујића којима се оспорава оцена исказа сведока Чворак Радосава, за овај суд су неприхватљиви, с обзиром да је првостепени суд дао јасне и логичне разлоге из којих није прихватио исказ овог сведока у делу у коме је тврдио да није улазио са окривљеним Грујићем у зграду „Новог Извора“, а кога иначе познаје као општинског инспектора. Прихватљив је закључак првостепеног суда који је у овом делу одбацио наводе овог сведока као неискрене, неуверљиве и очигледно усмерене на помоћ

оптуженом Грујићу у избегавању кривичне одговорности, будући да је прихватио исказе оштећених као уверљиве, веродостојне и логичне, а сведоци су и приликом суочавања са оптуженим Грујићем за разлику од њега оставили убедљив утисак на суд..

Да су преживели Дивичани дана 15.07.1992.године пребачени у сабирни центар у Батковићу одакле су заиста и размењени за лица српске националности са територије БиХ, под контролом муслиманских снага, првостепени суд је правилно утврдио читањем Прегледа извршених превоза по налогу Привремене владе СО Зворник и Штаба ТО, сачињеног од стране ДД "Дринатранс" Зворник дана 21.07.1992. Наиме, из овог доказа је утврђено да је под датумом 15.07.92. уписан превоз затвореника са четири аутобуса на релацији Зворник-Бијељина, Батковић, док је читањем телеграма од 15.07.92. упућеног примаоцу Корпус Угљевик, утврђено да њиме пошљалац ТО Зворник обавештава Корпус Угљевик "да стижу заробљеници из Зворника. Кренули су пре 15 мин.', а који докази, насупрот наводима жалби, и по оцени овог суда, указују да је постојао континуитет у власти на људима у радњама узимања за таоце. Због тога су наводи жалби којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, оцењени као неосновани.

Када су у питању догађаји описани под I-1 (злочини према становницима села Дивич) изреке побијане пресуде и улога окривљеног Бранка Поповића (у рату званог Марко Павловић) у истим, првостепени суд је на основу изведених и ваљано оцењених доказа несумњиво утврдио да је овај окривљени спроводећи одлуку донету заједно са окривљеним Грујићем усмено наредио припадницима ТО да силом раздвоје од жена и деце, војне способне мушкарце Дивичане, правилно закључивши да је у конкретном случају искључена могућност да је неко други приликом спровођења ове одлуке могао да ангажује припаднике ТО који су под командом окривљеног Поповића. Ово из разлога, јер је и по оцени овог суда, првостепени суд на несумњив начин утврдио да је управо на дан одигравања предметних догађаја дана 27.05.1992.године окривљени Поповић опште војни командант свих војних формација на територији СО Зворник, о чему су у образложењу побијане пресуде дати детаљни, аргументовани и за овај суд прихватљиви разлози који се наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића не доводе у сумњу.

Ово посебно јер ни сам окривљени Поповић не спори да Видоје Благојевић (командант зворничке бригаде) тада не командује јединицама, наводећи да Благојевић нема везе са Домом културе у Челопеку. Имајући у виду да је несумњиво утврђено да су јединице ЈНА већ напустиле територију Зворника дана 19.маја 1992.године, те да је према исказу стручног лица окривљени Поповић функционисао без непосредне везе са вишом командом, а што је уосталом у складу са одбраном овог окривљеног да изнад себе никога није имао, то напред изнети закључак првостепеног суда наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића није доведен у сумњу. Ово тим пре, јер се

неколико дана касније, дана 01.06.1992.године сам окривљени Поповић у писменом Овлашћењу број 1957/92 (о чему ће у наставку образложења у вези догађаја под I-II изреке пресуде бити више речи) легитимише као надређени свим војним и полицијским органима под контролом снага српског народа.

Првостепени суд је из „сагласних исказа оштећених Дивичана саслушаних у својству сведока под псеудонимима „З“, „В“, „Један“, „Два“, „Три“, „А“, „Алфа“, „Пет“ и „Д“ несумњиво утврдио да је иста војска са ознакама ТО, која их је претходно пратила ка Црном врху пешке, допратила до зграде Новог извора у којој су војно способни мештани села Дивич смештени у једну просторију без намештаја, величине отприлике 7x5 у којој је била велика гужва јер их је били укупно 174, где су боравили две ноћи, односно три дана, а потом пребачени у Дом културе у Челопеку. О овоме су у образложењу побијане пресуде дати детаљни разлози који се наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића не доводе у сумњу.

Насупрот наводима жалбе браниоца овог окривљеног, првостепени суд је у образложењу пресуде дао исцрпне разлоге у вези свих радњи које је окривљени Поповић у својству команданта штаба ТО (на коју функцију је именован одлуком Привремене владе број 01-023-44/92 од 28.04.1992.године), те члана Ратног штаба (на коју је именован одлуком Привремене владе број 01-023-42/92 од 20.05.1992.године) предузимао у погледу узимања за таоце цивила војно способних мушкараца муслиманске националности дана 27.05.1992.године, 174 лица из села Дивич, на начин детаљно описан у изреци пресуде под I-1, које у свему као правилне прихвата и овај суд. Стога су наводи из жалбе браниоца окривљеног Поповића, којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стањ, оцењени као неосновани.

Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића, и по оцени овог суда раздвојени војно способни мушкарци, се у смислу одредаба међународног хуманитарног права, сматрају таоцима, јер се ради о оштећенима незаконито лишеним слободе са намером да се употребе у циљу размене за становништво српске националности, о чему сведоче, како оштећени тако и сви стражари у Дому културе у Челопеку и резервни полицајци, наводећи да им је речено да ће затворена лица „ићи у размену“. О свему овоме у образложењу пресуде су дати јасни, детаљни и аргументовани разлози које у свему као правилне прихвата и Апелациони суд, а који се наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића не доводе у сумњу, због чега је жалба којом се у овом делу побија првостепена пресуда, оцењена као неоснована.

С обзиром да је на несумњив начин утврђено да је узимање талаца-војно способних мушкараца, цивила муслимана житеља села Дивич, резултат заједничке одлуке окривљених, и то окривљеног Грујић Бранка као председника Привремене владе, а окривљеног Поповић Бранка као команданта ШТО у то време, а која одлука је и спроведена на начин описан у изреци пресуде под

тачком I-1 и то преко припадника ТО и касније уз ангажман припадника полиције ангажованих на њиховом обезбеђењу, то је и по оцени овог суда, насупрот наводима подносилаца жалби, правилан закључак првостепеног суда да су окривљени сходно одредбама члана 5 став 1 тачка б и став 2 тачка д и е Протокола II уз Женевске конвенције од 12.08.1949.године о заштити жртава међународних оружаних сукоба, били обавезни да лица лишена слободе из разлога у вези са оружаним сукобом (било да су интернирана или притворена), снабдеју храном и водом за пиће, заштите у здравственом и хигијенском погледу, омогуће коришћења лекарског прегледа и не дозволе да њихово физичко или ментално здравље и интегритет буду угрожени никаквим неоправданим чином или пропустом.

Наиме, није спорно да окривљени нису предузимали било какве мере ради обезбеђивања хигијенских и других услова за боравак Дивичана у ДКЧ јер и по оцени овог суда овакав закључак првостепеног суда произлази из начина на који су се окривљени бранили у погледу ове тачке оптужнице, да у време боравка Дивичана у ДКЧ нису имали никаква сазнања о њиховом смештању у овај објекат, што је иначе у потпуности демантовано бројним изведеним доказима и то исказима оштећених Дивичана саслушаних под псеудонимима „један“, „два“, „три“, „А“, „З“, „В“, „Алфа“ и „пет“ који су на скоро идентичан начин описали услове под којима су боравили у ДКЧ од 29.маја до око 01.јула 1992.године а који су детаљно анализирани од стране првостепеног суда. Искази наведених оштећених потврђени су исказима саслушаних сведока-стражара у ДКЧ - Аце Бајића, Анђелка Васиљевића, Цвијетка Јовића, Милорада Пантића, сведока П, а што је детаљније описано на странама 94 и 95 побијане пресуде. Осим тога и сведок Маринко Василић, у то време командир полиције је навео да је код свих ових „смештаја“, како их он назива, постојао проблем воде и хране, а непостојање услове за боравак великог броја људи у оваквом простору логично произлази из саме намене објекта - Дом културе, како то правилно закључује првостепени суд, док се ти услови нису побољшали за време од месец дана боравка Дивичана у ДКЧ.

Насупрот наводима жалби, првостепени суд правилно закључује да су окривљени имали обавезу да обезбеде минималне прописане услове затворенима, будући да су одлучили да се таоци узму, свесно су пропустили да испуне ту своју обавезу, а услови у којима су боравили таоци су били такви да су вређали људско достојанство и били су опште познати, што све недвосмислено указује на грубо занемаривање њихове дужности као "гаранта заштите" ових лица и нечовечно поступање оптужених, као и постојање умишљаја у том правцу од стране оптужених уз пристанак на последице, како је то на страни 96 побијане пресуде детаљно објашњено.

Када су у питању радње описане под I – II изреке побијане пресуде првостепени суд је, и по оцени овог суда, насупрот наводима жалби, на

несумњив начин утврдио да су окривљени Бранко Грујић и Бранко Поповић заједнички одлучили да се делимично не испоштује првобитни договор о добровољном исељењу преко Сапне свих мештана муслимана из села Клиса, Ђулићи, Грбавци, Кучић куле и др., постигнут дана 31.05.1992. године између српске и муслиманске стране у кући Винка Радовића у селу Петковци, и то тако што се војно способном мушком становништву неће дозволити исељење, где ће се силом узети за таоце ради размене, на начин описан у изреци пресуде под горе означеном тачком. Због тога су наводи жалби којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, оцењени као неосновани. Ово из разлога јер је првостепени суд овакво чињенично стање утврдио на основу изведених и ваљано оцењених доказа ближе наведених у образложењу побијане пресуде, а пре свега исказа сведока Васић Драгомира, сведока Маринка Василића, командира полиције Зворника у том периоду, сведока Винка Радовића, у чијој кући су обављени преговори у селу Петковци, те исказе сведока „Q“ (К) који је иначе присуствовао седницама Привремене владе који је у кући Винка Радовића био један од преговарача са српске стране. Наиме, сведок „Q“ је након суочења са сведоком Васић Драгомиром потврдио да је договорено да Јово Мијатовић обавести надлежну команду да се муслиманском становништву обезбеди превоз (иначе, тај превоз-камионе, којима су прво војноспособни муслимани, претходно раздвојени од жена и деце, одвежени и потом затворени у Техничком школском центру у Каракају (ТШЦ), управо је обезбедио сведок „Q“ и то на захтев територијалне одбране чији командант је био Марко Павловић-окривљени Бранко Поповић. О свему овоме у образложењу пресуде су дати јасни и аргументовани разлози који се наводима жалби не доводе у сумњу те их у свему као правилне прихвата и овај суд.

Насупрот наводима жалби, а и по налажењу овог суда, на очигледну измену првобитног договора да целокупно становништво напусти Ђулиће, Клису и локална села и да им се омогући одлазак ка Сапни (територији под контролом муслиманске стране) указују и искази сведока Ђулић Алије, председника месне заједнице Ђулићи – представника муслиманске стране у преговорима, те сведока Селимовић Омера, члана муслиманског Кризног штаба месне заједнице Ђулићи од почетка сукоба, а што је детаљно објашњено на страни 100 побијане пресуде.

По оцени Апелационог суда, супротно ставу подносилаца жалби, дешавања у штабу ТО на дан 01.06.1992.године, присуство окривљених Бранка Грујића и Бранка Поповића, сведока К, Јове Мијатовића, као и чињеница да су свега четири дана раније, 26.05.1992. године доносиоци одлуке о узимању талаца Дивичана, а потом 29.05. и њиховом затварању у ДКЧ такође окривљени, уз скоро истоветан ангажман територијалне одбране и полиције, које одлуке су такође биле усмене, указују да су окривљени управо донели одлуку да се војно способном мушком становништву не дозволи исељавање. При томе и по налажењу овог суда, првостепени суд правилно закључује да неспорна улога Јове Мијатовића у наведеним догађајима не искључује одговорност окривљених

Грујића и Поповића па указивање подносилаца жалби на улогу Јове Мијатовића у предметним догађајима без утицаја је на утврђену одговорност окривљених Грујића и Поповића.

Наводи жалбе окривљеног Бранка Грујића да он нема никакве везе са овим догађајима јер је стигла наредба команданта Бирчанске бригаде да се раздвоје војно способни ради размене, као и да је војска раздвојила неколико стотина људи и сместила у ТШЦ и тамо их чувала док се не договори размена, а на коју наредбу се у жалбама позивају браниоци окривљених, по оцени овога суда без утицаја су на правилност напред наведеног закључка првостепеног суда. Ово из разлога јер су и окривљени Бранко Грујић и окривљени Бранко Поповић у својим одбранама навели да уопште нису знали за ову наредбу у то доба, и да су је видели тек на суђењу када ју је на претресу показао сведок Фадил Бањановић, сведочећи о депортацији Козлучана, то је за кривичну одговорност окривљеног Грујића, као и окривљеног Поповића, и по оцени овог суда поменута наредба ирелевантна. С тим у вези, првостепени суд правилно закључује да и евентуално поступање по таквој наредби не ослобађа одговорности, с обзиром да је спровођење незаконите наредбе такође незаконито и не искључује кривичну одговорност за радњу кривичног дела ратног злочина, те су наводи жалбе окривљеног Грујића да се сада види ко је то наредио и ко је одговоран, ирелевантни за његову кривичну одговорност.

Такође се неосновано жалбом окривљеног Грујића оспорава оцена исказа сведока Љубише Пејића званог Чађо с обзиром да су разлози из којих је првостепени суд прихватио исказ овог сведока у свему прихватљиви и за овај суд. Ово стога јер је сведок, након што му је предочена одбрана окривљеног Грујића у којој је негирао да је долазио у ТШЦ, остао при својим тврдњама да га је видео тамо и при томе био знатно убедљивији од окривљеног који је без убедљивих аргумената тврдио да је и овај сведок „наговорен и плаћен“ да тако каже, а што је детаљно образложено у побијаној пресуди. Ово тим пре јер првостепени суд правилно закључује да је окривљени Грујић слична неубедљива објашњења имао и оспоравајући тврдње затворених Дивичана који су га препознали у затвору „Нови извор“.

Насупрот наводима жалбе окривљеног Бранка Грујића, првостепени суд је из исказа сведока „Q“ несумњиво утврдио да је окривљени Грујић заједно са њим долазио до ТШЦ првог дана боравка талаца, али не приликом извођења Агана Лупића, као и да се уверио у услове боравка талаца у ТШЦ-у на начин како је то детаљно описао сведок „Q“. И по налажењу овог суда првостепени суд је правилно поступио када је у наведеном делу прихватио исказ овог сведока као животан и уверљив, о чему је у образложењу пресуде дао детаљне и аргументоване разлоге који се наводима жалбе окривљеног Грујића не доводе у сумњу. Стога је указивање у жалби овог окривљеног на разлике у казивању сведока „Q“ у фази истраге и на главном претресу у вези горе наведених чињеница, без утицаја на правилност утврђеног чињеничног стања. Ово из

разлога јер је првостепени суд, насупротив наводима жалбе окривљеног Грујића, оцењујући исказ сведока „Q“ како појединачно, тако и у међусобној вези са осталим изведеним доказима, имао у виду и његову велику улогу и сазнања у вези и са другим догађајима чиме је, и по налажењу овог суда, правилно тумачио његове честе измене исказа и недоречености у различитим фазама поступка, а што је све детаљно образложено у побијаној пресуди.

У прилог закључку да је окривљени Грујић знао за услове боравка талаца у хали школе говори и исказ оштећеног Агана Лупића, чији исказ је од стране првостепеног суда детаљно анализиран на страни 125 побијане пресуде, а ралози из којих је у овом делу првостепени суд прихватио исказ наведеног сведока у свему су прихватљиви и за овај суд, и исти наводима жалбе окривљеног Грујића нису доведени у сумњу. Наиме, првостепени суд, оцењујући исказ сведока Лупића правилно закључује да његов исказ није у супротности са закључком суда да је и окривљени Грујић заједно са сведоком „K“ (након што је сведок „K“ извео оштећеног Агана Лупића из школе и довео у штаб ТО где су били Алија Ђулић и Брана Грујић), отишао у ТШЦ којом приликом се и уверио у услове боравка талаца, при чему окривљени Грујић не спори да му је тог дана у штабу Аган Лупић рекао какви су услови у школи. Према томе, наводи жалбе окривљеног Грујића којима се оспорава оцена исказа сведока Агана Лупића без утицаја су на правилност напред изнетог закључка првостепеног суда.

Такође неосновано се и жалбом браниоца окривљеног Бранка Поповића оспорава оцена сведока Агана Лупића у погледу закључка првостепеног суда да је „главни командант“ који се чекао да дође у штаб ТО 01.06.1992. који је требало да потпише потврду око размене људи који су задржани у ТШЦ, управо био окривљени Бранко Поповић. Ово из разлога јер ни сам окривљени Поповић не спори своје присуство у штабу ТО тога дана, а о дешавањима у штабу ТО и активностима везаним за потенцијалну размену заробљених муслимана за лица српске националности која су, како се говорило, затворена на стадиону Тушањ у Тузли, прекуцавању спискова са именима око 700 затворених муслимана, и то по наредби окривљеног Поповића, првостепени суд је у образложењу пресуде дао исцрпне разлоге, које у свему као правилне прихвата и овај суд. Стога су наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића којима се жели представити да његов брањеник нема никакве везе са радњама узимања цивила за таоце војно способног мушког становништва из села Ђулићи, Клисе, Кучић Куле и других околних места, за овај суд неприхватљиви, с обзиром да су исти оповргнути како исказима сведока који су 01.јуна били присутни у Штабу ТО - поменутих оштећених Алије Ђулића и Агана Лупића, сведока „P“, техничког секретара окривљеног Поповића, те сведока „Q“, као и писменим доказом – Овлашћењем са печатом општинског Штаба ТО бр.1957/92 од 01.јуна 1992.године.

Наведени докази су детаљно анализирани како појединачно, тако и у међусобној вези и у склопу одбрана окривљених на странама 114-119, а разлози

којима се првостепени суд руководио прихватајући исказе напред наведених сведока, те поменутог Овлашћења, у свему су прихватљиви и за овај суд, због чега су супротни жалбени наводи браниоца окривљеног Бранка Поповића којима се оспоравају чињенични закључци првостепеног суда у погледу радњи описаних под I-2 изреке пресуде и указује на одговорност других лица за наведене догађаје, оцењени као неосновани.

Ово посебно када се има у виду да је и сам окривљени Поповић на главном претресу од 14.10.2010.године потврдио да је управо он аутор текста Овлашћења од 01.06. 1992. године, (из којег је утврђено да он испред цивилне власти, полицијских снага и војних власти, овлашћује Ђулић Алију и Агана Лупића да пренесу поруку одговарајућим властима Тузле за размену становништва који се у једној и другој општини налазе у изолацији, да по основу наведеног наређује свим војним и полицијским органима на територији коју контролишу снаге српског народа да омогуће горе наведенима излазак из зоне борбених дејстава на територију коју контролишу према Тузли), при чему није могао да објасни зашто на том овлашћењу нема телефона «Стандарда», Благојевића, Обреновића ако су они одговорни за овај догађај, како је тврдио, већ се на овом овлашћењу руком, између осталог, дописан текст: Брано Грујић, председник СДС – Зворник, бројеви телефона, Штаб, Драган, као и да је у току 01./02.06. заробљено 1.500 способних мушкараца из 15 села који се налазе у ТШЦ Каракај.

Имајући у виду да Обреновић Драгана нико од сведока не доводи у контекст са догађајима у Дому културе Челопек и Техничко-школском центру, то су наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића којима се покушава пребацити одговорност за наведене догађаје са овог окривљеног на представнике других војних структура, па и Обреновића, без утицаја на правилност утврђеног чињеничног стања.

Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића, у прилог закључку првостепеног суда да је окривљени Поповић командант свим војним и полицијским органима српске стране на дан 01.06.92 године. и носилац свих дејстава који обједињава деловање војних и полицијских снага у Клиси и на Бијелом Потоку и који се тако и сам декларише текстом поменутог овлашћења, и по оцени овог суда, иде и тврдња оштећеног Ђулића да су на барикади тражили да виде пропусницу и да прво нису хтели да их пусте, али кад су видели потпис оптуженог Поповића онда су се предомислили. Стога су наводи жалбе браниоца овог окривљеног којима се оспорава напред изнети закључак првостепеног суда, оцењени као неосновани, а несумњиви командантски ауторитет окривљеног Поповића потврђен.

При томе је првостепени суд правилно поступио када није прихватио наводе одбране окривљеног Поповића да он није заробио људе који су били

затворени у ТШЦ, иако потврђује да је аутор текста овлашћења од 01.06., да он ништа не зна о догађајима на Бијелом Потоку, па ни ко окупља све те чете 01.06. и да је таква наредба могла доћи само из «Стандарда» где је командант Благојевић, јер је оваква одбрана и по оцени овог суда потпуно неуверљива и нелогична. Ово посебно када се има у виду и да је сведок «Р» у свом исказу истакао да Благојевића тога дана није видео у Штабу, нити је уопште помињао, те да ни сведоци Аган Лупић и Алија Ђулић нигде не помињу било ког другог «главног команданта» осим оптуженог. Осим тога, и сведок Василић Маринко је поводом људи из ТШЦ-а у својству командира полицијске станице отишао управо у Штаб ТО, као и многи други тога дана, а не у «Стандард», где је седиште бригаде, што такође указује на неодрживост овакве одбране окривљеног Поповића, како то правилно закључује првостепени суд.

У прилог оваквог закључка и по оцени Апелационог суда иде и одбрана окривљеног Бранка Грујића у којој је навео да није имао информацију да 01.06. оптужени Поповић чека у Штабу Видоја Благојевића, нити је Благојевића било ко видео, те исказ сведока Мила Јовића, који је навео да Благојевић Видоје нема никакве везе са територијалном одбраном, тврдећи да он није учествовао у исељавању, раздвајању и затварању становништва.

Имајући у виду улогу и све поменуте активности окривљеног Поповића – од хапшења Алије Ђулића 31.05., преко сачињавања овлашћења, ангажовања камиона за превоз заробљених људи и припадника брњичке чете ТО, осталих сеоских чета и тенкова, те полиције, именовања емисара за преношење поруке у Тузлу, што је све датаљно образложено у побијаној пресуди као и чињеницу да теза одбране окривљеног управо и није да је он поступао по било чијој наредби, као и да није могао да објасни зашто поступа по молби Благојевића који му није надређен, како сам тврди, нити је могао да објасни зашто Бошко Милић, директор «Дринатранса» наводи да је увек аутобусе ангажовала ТО, чији командант је био управо окривљени Поповић, за превоз људи, то је и по оцени Апелационог суда првостепени суд правилно поступио када је наводе окривљеног Поповића, да је само замољен да сачини спискове заробљених и да потом ништа више не зна о томе, одбацио као потпуно нелогичне и у супротности са изведеним доказима у том правцу.

Такође, првостепени суд је правилно поступио када није прихватио ни одбрану окривљеног Грујића у којој је негирао своје учешће у доношењу одлуке о узимању за таоце војно-способног муслиманског становништва, а који наводи се понављају и у жалби окривљеног Грујића. Ово из разлога јер је оваква одбрана оповргнута исказима Агана Лупића и Алије Ђулића који су правилно оцењени и прихваћени од стране првостепеног суда, а из којих произилази да су управо са окривљеним Грујићем у Штабу седели и чекали главног команданта, за кога су сведок „Q“ и Грујић рекли да «без њега ништа не могу» и причали да ће се извршити размена. С обзиром да је првостепени суд несумњиво утврдио да се том приликом окривљени Грујић обратио Алији Ђулићу речима: «Ево, и Аган

нам је стигао», и по оцени овог суда такође говори о чињеници да је и овај окривљени био укључен у процес именовања «изасланика» за Тузлу, те да се сагласио се са тим да ова двојица пренесу поруку за размену, како то првостепени суд правилно закључује. Због тога су супротни жалбени наводи окривљеног Грујића, којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, оцењени као неосновани.

Насупрот наводима жалбе окривљеног Бранка Грујића и његовог браниоца, првостепени суд је несумњиво утврдио да је окривљени Бранко Грујић у периоду од 01. до 05.06.1992. године долазио у ТШЦ, а у једном наврату сигурно и са сведоком „Q“, те да се уверио у услове под којима су ту боравили таоци, као и да се истима обраћао говорећи им да ће бити размењени, те да је са неким од пратилаца донео и нешто хране.

До оваквог закључка првостепени суд је дошао на основу исказа саслушаних сведока и то стражара, припадника Каракајске чете ТО која је обезбеђивала ТШЦ – сведока Араповић Ивана званог Шицер, Љубише Пејића званог Чађо и Видовић Драгана, те исказа сведока оштећених Агана Лупића и Гојкић Мехмедалије, као и исказа сведока „Q“, а које исказе је ценио како појединачно тако и у њиховој међусобној вези и у склопу одбране окривљеног, о чему су у образложењу пресуде дати јасни, логични и убедљиви разлози који се наводима жалби не доводе у сумњу, те их у свему као правилне прихвата и овај суд. С тога су наводи жалбе окривљеног Грујића, којима се оспорава оцена исказа ових сведока, оцењени као неосновани.

Наиме, жалбени наводи окривљеног Грујића којима се у овом делу побија правилност утврђеног чињеничног стања суштински се свде на понављање одбране у којој је тврдио да није никада био у ТШЦ, при чему се у жалби даје сопствена оцена исказа напред наведених сведока и инсистира на извесним разликама у казивању сведока Ивана Араповића са главног претреса у односу на исказе дате у ранијим фазама поступка у погледу напред наведене одлучне чињенице. Ови жалбени наводи су оцењени као неосновани јер је првостепени суд, ценећи исказе напред наведених сведока, дао јасне разлоге у ком делу прихвата односно не прихвата њихове исказе у погледу напред наведених чињеница, а које у свему као правилне прихвата и овај суд. Наиме, првостепени суд је из исказа сведока Ивана Араповића званог Шицер несумњиво утврдио да је окривљени Грујић долазио до ТШЦ-а са сведоком „Q“ првог дана боравка талаца, па указивање у жалби окривљеног Грујића на исказ сведока Араповића са главног претреса када је овај сведок покушао да релативизује своје раније исказе наводећи да више не може да се сети да ли је и Брано Грујић био са сведоком „Q“, је без утицаја на правилност у овом делу утврђеног чињеничног стања. Ово посебно када се има у виду да је сведок Араповић Иван и пред истражитељима МКТЈ тврдио да је Брану видео само једном када је дошао у обилазак школе што је потврдио и у фази истраге речима: „то је то, једном сам га видео испред школе, нисам га видео нигде на другом месту“. При томе је

првостепени суд на страни 123 образложења побијане пресуде дао јасне и за овај суд прихватљиве разлоге у погледу свог закључка да су наводи сведока Араповић Ивана да је том приликом Брано Грујић био са сведоком „Q“ непоуздани, а наводи сведока Араповића да је сведок „Q“ извео из ТШЦ-а заједно Агана и Алију, и да су их онда заједно одвезли ка Меммићима не одговара утврђеном чињеничном стању, с обзиром да је несумњиво утврђено да Алија Ђулић није ни био затворен у ТШЦ-у, већ је претходне ноћи 31.05/ 01.06. боравио у штабу ТО, и увече 01.06. са Аганом Лупићем отишао у кућу сведока „K“ у Малом Зворнику где је преноћио, што је све детаљно образложено у побијаној пресуди.

Првостепени суд је из сагласних исказа сведока „осам“, „девет“, Гојкић Мехмедалије, те сведока припадника Каракајске чете ТО – Душана Стевановића званог „Уљез“, сада покојног, Ивана Араповића и Љубише Пејића, као и Здравка Благојевића званог „Чаруга“ - команданта Каракајске чете ТО, утврдио да су оштећени у ТШЦ боравили у условима недостојним за живот, уз минималне количине хране, да у просторији није било дотока свежег ваздуха, да је било страшно вруће, а што је све, уз присуство огромног броја људи-око 700 талаца на тако малом простору, довело до угушења више лица. О овоме су у образложењу пресуде на странама 124 до 127 дати јасни и аргументовани разлоги, које у свему као правилне прихвата и Апелациони суд. Стога су супротни наводи подносилаца жалби којима се у овом делу оспоравају чињенични и правни закључци првостепеног суда, оцењени као неосновани.

Наиме, и по оцени Апелационог суда сама чињеница да су за сво време боравка у ТШЦ услови боравка који су од почетка били крајње нехумани, нису побољшали, да затворени нису имали лежајеве, услове за одржавање хигијене, да је величина просторије била потпуно неодговарајућа броју затворених, да је унутра било страховито топло, и да је управо због тога дошло до угушења више лица, које лешеве је сведок „M“ утоварио у камион и одвезао, како је то навео сведок Душан Стевановић, указује на свесно пропуштање окривљених да предузму неопходне мере у циљу обезбеђивања хуманог поштовања затворених, њихову здравствену и хигијенску заштиту, као и заштиту телесног интегритета (одредбе члана 5 Протокола II), и самим тим на њихов пристанак на наступеле последице - угрожавање физичког и менталног здравља, те угушење више лица међу којима су били и Грахић Салих, Грахић Мурадиф, Селимовић Авдија, Смаиловић Енвер, Јашаревић Мирсад, Мајловић Енес, Авдић Хрустан и Хамзић Мешад, чиме су нечовечно поступали према оштећенима и повређивали њихово људско достојанство, а како је то правилно закључио и првостепени суд.

Дакле, с обзиром на све напред наведено, првостепени суд и по налажењу Апелационог суда, правилно закључује да се понашање окривљеног Грујића, које је очигледно резултирано једино „бацањем нешто хлеба“ затворенима након његове посете, (о чему је сведочио оштећени Гојкић Мехмедалија) не може окарактерисати као предузимање неопходних мера у смислу одредаба члана 5

Протокола II. Стога су супротни жалбени наводи окривљеног Грујића и његовог браниоца, којима се оспоравају напред изнети закључци првостепеног суда, оцењени као неосновани. Наводи жалбе браниоца окривљеног Грујића да је овај окривљени само накнадно дошао у спорне просторије у ТШЦ, те да му се само због тога намеће евентуални умишљај за нечовечно поступање, код свега напред изнетог не могу се прихватити. Указивање у жалби на чињеницу да су „припадници Каракајске чете - јединице Пиварски по команди“ другог лица држали и чували таоце мислећи очигледно на окривљеног Поповића, без значаја су за окривљеног Грујића с обзиром да се то њему и не ставља на терет, већ окривљеном Поповићу.

Када је у питању окривљени Бранко Поповић, првостепени суд је исто тако правилно закључио да овај окривљени, такође као гарант заштите лица узетих за таоце, није предузео никакве мере у наведеном циљу, нити је сам окривљени указивао на то, имајући у виду правац његове одбране. Чињеница да је окривљени Поповић знао какви су услови у ТШЦ-у, утврђена је и из исказа сведока “Q”, како је то детаљно објашњено на страни 127 побијане пресуде, па наводи жалбе браниоца окривљеног којима се оспорава наведени закључак првостепеног суда, не може се прихватити.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд правилно закључује да се задатак припадника Каракајске чете, као и јединице „Пиварски“ (обе у саставу ТО), које су обезбеђивале затворене цивиле у ТШЦ, сводио само на то да онемогући њихово евентуално бекство, због чега су супротни наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића којима се оспорава овакав закључак првостепеног суда оцењени као неосновани. Ово из разлога јер је првостепени суд до оваквог закључка дошао на основу правилно оцењених исказа стражара – припадника Каракајске чете саслушаних у својству сведока и то Љубише Пејића званог Чађо, Здравка Благојевића званог Чаруга и Араповић Ивана званог Шицер. Имајући у виду да је на несумњив начин утврђено да су припадници јединице Пиварски били ти који су угрожавали сигурност и живот општењених, то и по оцени овога суда, првостепени суд правилно закључује да није доведена у сумњу околност да ни они нису имали задатак да чувају интегритет талаца, Овакав очигледан закључак није у супротности ни са одбраном окривљеног Поповића који је тврдио да о догађајима у ТШЦ ништа не зна. Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића, првостепени суд правилно закључује да објективне околности под којима су се одиграли догађаји у ТШЦ-у, ближе описани у изреци пресуде, припадност и Каракајске чете и јединице Пиварски територијалној одбрани, чији је командант управо окривљени Поповић, те фактичка надређеност јединице Пиварског над стражарима, припадницима Каракајске чете, искључују било какав други закључак осим оног да је управо окривљени Поповић издао наредбу да се таоци чувају само да не побегну, при чему је и по оцени овога суда, без утицаја чињеница да нема директног доказа о издавању такве наредбе, а имајући у виду да су командири водава Каракајске чете – Шакотић и Ристановић, који су непосредно пренели

наредбу припадницима Каракајске чете, па и Благојевић Здравку, за одлазак у ТИШЦ, као и Стојан Пиварски, сада покојни. О свему овоме у образложењу пресуде су дати детаљни и јасни разлоге који наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића нису доведени у сумњу, због чега је жалба и у овом делу оцењена као неоснована.

Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића, првостепени суд је на основу изведених и ваљано оцењених доказа ближе наведених на странама 129 до 131, и то исказа сведока Драгана Видовића, Ивана Араповића, Здравка Благојевића и Горана Радовића, несумњиво утврдио да су таоци из ТИШЦ у Каракају дана 05.06.1992. године по одлуци окривљених, пребачени са два зглобна и два обична аутобуса предузећа "Дрина транс" који су били пуни, у Дом културе у Пилици, и да су их по наредби окривљеног Поповића, том приликом обезбеђивали припадници војне и цивилне полиције, те каракајске чете. Стога су супротни жалбени наводи браниоца окривљеног Поповића оцењени као неосновани.

С обзиром да је првостепени суд из налаза стручног лица правилно утврдио да општевојни командант (у ком својству је окривљени Поповић несумњиво поступао и дана 05.06.1992. године), одлучује о ангажовању снага војне полиције, коју је тога дана представљао Јосип Аћимовић, како то произлази из исказа горе наведених сведока, припадника каракајске чете, то су наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића којима се у овом делу оспоравају чињенични закључци првостепеног суда, оцењени као неосновани.

У погледу ангажовања предузећа „Дрина транс“ ради превоза затвореника дана 05.06.1992.године на релацији Зворник-Пилица и обратно по налогу привремене Владе српске општине Зворник и штаба ТО Зворник у образложењу пресуде на странама 130 и 131 дати су детаљни и аргументовани разлози које као правилне прихвата и овај суд. Наиме, наведене чињенице утврђене су из писменог доказа-Прегледа извршеног превоза избеглица по налогу привремене Владе српске општине Зворник и штаба ТО Зворник сачињеног од стране ДД "Дрина транс" Зворник и рачуна предузећа "Дрина транс" из Зворника фактурисаног привременој Влади српске општине Зворник нр.05-9687/40 од 15.06.1992. године за извршене услуге превоза у периоду од 01.06. до 08.06.1992. године, те исказа сведока Бошка Милића, у то време директора предузећа "Дрина транс", као и сведока „Р“ из чијих исказа је утврђено да су наредбе за ангажовање аутобуса увек долазиле само од ТО чији командант је био окривљени Бранко Поповић, те да је постојала писмена наредба за превоз из ТИШЦ до Пилице. При томе првостепени суд правилно закључује да и овај транспорт затвореника аутобусима "Дрина транс", уз пратњу припадника каракајске чете ТО и обезбеђење цивилне и војне полиције, указује на устаљени начин поступања у свим случајевима који су предмет поступка и уобичајене учеснике у радњама које се понављају, а који закључак наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића није доведен у сумњу.

Побијајући првостепену пресуду због погрешно утврђеног чињеничног стања у односу на радње описане под тачком 1-3 изреке пресуде (принудно расељење становника села Козлук), жалбама окривљеног Бранка Грујића и његовог браниоца, као и браниоца окривљеног Бранка Поповића, оспорава се оцена суда о изведеним доказима, те чињенични и правни закључци првостепеног суда, а с тим у вези и примена Кривичног закона. Наиме, жалбени наводи окривљеног Грујића, којима се у овом делу побија првостепена пресуда, суштински се свode на понављање одбране и тврдњу да он није имао никаквог утицаја на одлазак људи из Козлука, јер су се они из разлога сопствене безбедности привремено добровољно иселили без икакве принуде и отишли са својим фамилијама које су много пре тог датума (26.06.1992. године) отишле из Козлука, због чега окривљени сматра да је закључак првостепеног суда да се у конкретном случају радило о принудном исељењу погрешни.

Насупрот овим жалбеним наводима, по оцени Апелационог суда, првостепени суд је чињенично стање у односу на окривљеног Грујића ближе описано у изреци пресуде под I-3, правилно и потпуно утврдио на основу изведених и ваљано оцењених доказа, а пре свега исказа оштећених мештана Козлука и то сведока Фадила Бањановића, председника Месне заједнице Козлук, Бакије Имамовића, Амира Јакуповића и Шефка Пекмезовића, (који су на скоро идентичан начин описали атмосферу која је владала у Козлуку непосредно пре њиховог исељења током маја и јуна месеца, као и догађања на сам дан исељења 26.јуна 1992.године, те улогу окривљеног Грујића у овим догађајима - долазак и понашање окривљеног Бранка Грујића и Јове Мијатовића у јутарњим часовима 26.06.1992. године у просторијама Полицијске станице Козлук, као и речи којима су се обратили), а које је ценио како појединачно, тако и у њиховој међусобној вези и у склопу одбране окривљеног, због чега су супротни жалбени наводи окривљеног Грујића оцењени као неосновани.

Наиме, првостепени суд је за своје чињеничне и правне закључке у образложењу пресуде у погледу радњи за које је окривљени Грујић под горе означеном тачком оглашен кривим, дао јасне, детаљне, аргументоване и за овај суд прихватљиве разлоге, који наводима жалби окривљеног Грујића нису доведени у сумњу. По оцени овог суда, на закључак да се у конкретном случају радило о присилном расељавању цивила из села Козлук, осим исказа наведених оштећених, упућују и искази многих других сведока који су у мањој или већој мери, експлицитно или посредно током поступка о томе говорили, а пре свега искази сведока под псеудонимом „Н“, члана Кризног штаба на почетку сукоба, сведока Стевана Ивановића-секретара СНО СО Зворник и члана Ратног штаба, сведока Славољуба Томашевића, предратног одборника Општине Зворник, те члана Привремене владе за време рата, сведока Хаџи-Јована Митровића, припадника извиђачке јединице покојног капетана Милоја – касније „Вукови са Дрине“, сведока Драга Милошевића, припадника ТО, а потом Војске РС, који је живео у Козлуку, сведока Милорада Давидовића, сведока Влада Матића,

командир чете војне полиције, сведока Драгана Ђукановића, повереника Председништва Српске републике БиХ. Искази наведених сведока су интерпретирани и оцењени на странама 146-150, а разлози из којих је првостепени суд исте прихватио у потпуности су прихваћени и од стране овог суда и исти наводима жалбе окривљеног Грујића нису доведени у сумњу

Супротно ставу подносилаца жалби, и по налажењу Апелационог суда, првостепени суд правилно закључује да су окривљени Бранко Грујић и Бранко Поповић заједнички одлучили да се мештани села Козлук принудно иселе. На овакав закључак упућују искази сведока Вучковић Војина званог Жућа, команданта јединице „Жуте осе“, те исказа сведока „К“ који су детаљно интерпретирани и оцењени на странама 151-153. Наиме, према наводима сведока „К“, насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића, командант ТО у време иселјавања Козлука био је Бранко Поповић, Привремена влада је имала у њега велико поверење и он је имао знатан утицај на рад Владе чији је био члан. Овај сведок је објаснио да је у Зворнику у то време било преко 20 хиљада избеглица, док су Муслимани нормално живели у својим кућама, те да је то био притисак на привремену власт да се изврши присилна размена јер „су ови већ истерани, а нека и ови иду у њихове куће и на крају крајева тако је и било“. Даље је навео да су одлуку да се изврши та присилна размена донели вероватно органи власти, у то време - Привремена влада, војска, полиција и штаб ТО, те да је имовина Козлучана распоређена српским избеглицама, док су покретне ствари углавном опљачкане. Оцењујући исказ сведока „К“ датог у фази истраге када је навео да мисли да је тада Привремена влада одлучила да склони те људе проценивши да им више не могу гарантовати безбедност, првостепени суд правилно закључује да су ови наводи у супротности са његовим, и тврдњама великог броја сведока да Козлучани нису угрожавали Србе нити Срби њих, о чему су се детаљно изјашњавали и припадници јединице Вучковић Војина званог Жућа, и то сведоци Николић Мирослав звани Микац, Керкез Драган, добровољци из Руме, као и сведок З.М, добровољац из Ваљева.

Наиме, и из исказа ових сведока који су детаљно интерпретирани на странама 150 и 151 побијане пресуде, првостепени суд је такође утврдио да у Козлуку није било борби, да је линија фронта била далеко, да су мештани села Козлук желели да остану у свом селу да живе, при чему је сведок Керкез Драган објаснио да су се Козлучани придржавали свега што је од њих тражено, понашали се нормално и никога нису угрожавали, а сведок „З.М“ је навео да је њихова јединица у јуну у једном тренутку повучена према борбеној линији, те да је он након пар дана дошао и затекао општи хаос у Козлуку, објаснивши да ниједног Муслимана више није било, а Козлук је био тотално опљачкан, те да су, како наводи, чак биле и теорије да су они повучени због тога из Козлука, јер када су се вратили Козлук је већ био „одрађен“ у негативном смислу, уз приче да је Козлук иселен да би се населили Крајишници. Осим тога, из исказа ових сведока, као и многих других, првостепени суд је утврдио да је мајор Пеја – Арканов официр био ту свега неколико дана у почетку, (у априлу) те да у мају и

јуну уопште није долазио у Козлук, нити су га они виђали, што такође потврђује исказ сведока Фадила Бањановића, у делу у коме је тврдио да након контаката у почетку сукоба са Пејом, више с њим ништа није договарао, нити преговарао, а поготово не услове исељавања, како је то тврдио окривљени Бранко Грујић у својој одбрани, а које тврдње се с обзиром на све изнето, неосновано понављају и у жалби овог окривљеног. Стога је позивање у жалби окривљеног Грујића на исказе сведока који су сведочили о улози мајора Пеје у организацији исељења мештана села Козлук без утицаја на правилност напред утврђеног чињеничног стања.

При томе је првостепени суд правилно поступио и када није прихватио одбрану окривљеног Грујића, у делу у коме је тврдио да је последњи пут боравио са Јовом Мијатовићем у Козлуку на позив Фадила Бањановића, недељу дана пре исељења и то након позива мајора Пеје Привременој влади, да су тада дошли са Фадилом код Пеје у „Алхос“ и да је Пеја примио само Фадила, а након тога Пеја је јавио у Владу да је постигао договор са Фадилом да се добровољно иселе, будући да је оваква одбрана, и по оцени овог суда, неуверљива и нелогична, те оповргнута исказима напред наведених сведока. О овоме су у образложењу пресуде на страни 161 дати детаљни и уверљиви разлози, који се наводима жалбе окривљеног Грујића не доводе у сумњу, због чега су исти оцењени као неосновани.

Указивање у жалби окривљеног Грујића на исказ сведока Милоша Петковића у делу у којем је сведок тврдио да га на дан исељења Козлучана није видео у станици милиције када је тог јутра дошао са Јовом Мијатовићем у Козлук, без утицаја је на правилност утврђеног чињеничног стања у погледу присуства окривљеног дана 26.06.1992. године у станици полиције. Ово из разлога, јер је и сам сведок тврдио да није ни улазио у полицијску станицу Козлука, те и по оцени овог суда, првостепени суд правилно закључује да се очигледно ради о покушају сведока да помогне окривљеном Грујићу. Осим тога, исказ сведока Петковића у наведеном делу оповргнут је исказом сведока Риђошић Драгана, (командира јединице за обезбеђење посебних објеката у оквиру ВТК) који је изјавио да му је Петковић Милош причао да је једанпут Јово Мијатовић ишао на састанак са Фадилом, али да је то било пре исељавања, а иначе се ради о сведоку – безбедњаку у штабу ТО окривљеног Поповића и припаднику ВТК, који је чак изјавио и да не зна да је окривљени Поповић био командант ВТК, што уопште није спорно, те и по оцени овог суда, супротно ставу окривљеног Грујића, свакако упућује на закључак да се исказу сведока Петковића у напред наведеном делу не може поклонити вера.

Првостепени суд је такође правилно поступио када није прихватио одбрану окривљеног Бранка Грујића ни у делу у коме је тврдио да су Козлучани били сретни да напусте Козлук, да су поступили разумно, да су имали колико хоће времена да се спакују и припреме, да му није познато да су морали да потпишу да се одричу своје имовине, као и да не зна ко је обезбедио аутобусе и

камионе, јер је и по налажењу овог суда оваква одбрана неискрена, нелогична и у супротности са изведеним доказима, и то како исказима напред наведених сведока, који су детаљно оцењени од стране првостепеног суда, тако и писменим доказима – Прегледима превоза учињеним по налогу Привремене владе и Штаба ТО, који су прочитани у доказном поступку и детаљно анализирани у побијаној пресуди.

Када је реч о улози окривљеног Бранка Поповића, у рату званог Марко Павловић у организовању и реализовању иселјавања Козлучана, првостепени суд је, насупрот наводима жалбе браниоца овог окривљеног, у образложењу побијане пресуде дао исцрпне и аргументоване разлоге, због чега Апелациони суд жалбене наводе којима се у овом делу оспоравају чињенични и правни закључци првостепеног суда, оцењује неоснованим. Наиме, у жалби браниоца окривљеног Поповића покушава се умањити улога овог окривљеног у наведеним догађајима, односно чак представити да окривљени Бранко Поповић не може бити одговоран за принудно расељење села Козлук, јер, према мишљењу браниоца одговорност за ове догађаје носе друге војне структуре – Зворничка бригада, а који наводи се по оцени Апелационог суда не могу прихватити. Ово стога, јер је првостепени суд чињенично стање у односу на окривљеног Поповића ближе описано у изреци пресуде под I-3 несумњиво утврдио на основу изведених и ваљано оцењених доказа, а пре свега на основу исказа сведока “Р”, техничког секретара у штабу ТО, сведока Бошка Милића, директора предузећа “Дрина-транс” чији су аутобуси, како је то несумњиво утврђено, превозили и Дивичане месец дана пре Козлучана, сведока Пејић Петра званог “Пупа”, возача “Дрина-транса, а делом и сведока Милоша Петковића, помоћника за безбедност окривљеног Поповића у ШТО, те сведока Драгана Риђошића, командира Јединице за обезбеђивање посебних објеката у оквиру ВТК, као и исказа раније поменутих оштећених мештана села Козлук, који су говорили о исценираним нападима од стране српске стране у сукобу у функцији иселјења и улози окривљеног Бранка Поповића у томе, те писмених доказа – дописа органима власти СРЈ (документ МКТЈ под бројем 00437178), те списка лица која организовано напуштају Козлук дана 26.06.1992. године, а на коме се налази печат општинског штаба ТО Зворник, који документ је заведен под бројем 1837/92 од 26.06.1992. године (доказ број 00584404 МКТЈ. Наведени докази су и по налажењу овог суда, правилно оцењени од стране првостепеног суда, како појединачно, тако и у међусобној вези и у склопу одбране окривљеног, о чему су у образложењу пресуде на странама 154 до 159 дати детаљни разлози који се наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића не доводе у сумњу.

Имајући у виду да окривљени Бранко Поповић у својој одбрани потврђује да је већ други – трећи дан по преузимању Зворника био у Козлуку, и то непосредно уочи доласка верских великодостојника и окривљеног Грујића у Козлук, да су тада дали Козлучанима гаранције да се не селе, да су се договорили да морају предати наоружање што је и учињено, те да је исте вечери

након митинга код цамије он дошао у месну канцеларију у Козлуку, на који начин и по оцени овога суда, сам окривљени потврђује своју фактичку власт много пре постављања на функцију команданта Штаба ТО – 28.04.1992. године. О доласцима окривљеног Поповића у месну канцеларију у Козлуку и то не само овом приликом, и тражењу да се поново преда наоружање, говоре саслушани Козлучани, што је било предмет детаљне оцене од стране првостепеног суда. Стога покушај браниоца окривљеног Бранка Поповића да максимално умањи значај свих поступака и активности свога брањеника које су и по оцени овог суда несумњиво утврђене из напред наведених и ваљано оцењених доказа, без утицаја је на правилност утврђеног чињеничног стања у односу на окривљеног Поповића у вези са принудним расељењем Козлучана.

Првостепени суд такође правилно закључује да су наводи одбране окривљеног Поповића да је било приче да се из Козлука одливају информације, да су они у Зворнику притешњени великим бројем српских избеглица, док са друге стране обезбеђују пристојан живот муслиманима у Козлуку, у сагласности су са тврђењима сведока Војина Вучковића – Жуће да је на питање Марку- (окривљеном Поповићу), зашто је потребно да Козлучани иду, добио одговор да одатле отичу обавештајне информације о кретању јединица, што међутим, и по оцени овога суда, током поступка није поткрепљено ниједним изведеним доказом, посебно када се има у виду потпуна изолованост села и не може се прихватити као легитимни разлог за евакуацију становништва у светлу међународног хуманитарног права, како то првостепени суд правилно закључује.

Првостепени суд је на страни 160 образложења пресуде дао детаљне разлоге из којих и у осталим сегментима није прихватио одбрану окривљеног Поповића у којој је негирао да је учествовао у организовању самог исељавања и превоза преко предузећа „Дрина-транс“ и „Аутотранспорта“, будући да су овакви наводи оповргнути исказима сведока „Р“, сведока Бошка Милића, у то време директора предузећа „Дрина-транс“, те саслушаних радника транспортних предузећа, а такође и разлоге из којих није прихватио његову одбрану у делу у којем је негирао да је знао за постојање било каквих спискова људи који се исељавају из Козлука, које у свему као правилне прихвата и овај суд

Насупрот наводима жалби бранилаца окривљених и самог окривљеног Грујића првостепени суд је правилно закључио да је, иако о томе не постоји писана одлука, одлука о принудном исељавању Козлучана свакако донета, као и да се није радило о одлуци да се њима дозволи добровољан излазак, да су начелник штаба ТО-окривљени Поповић и начелник полиције, задужени да припреме исељавање, обезбеде превозна средства. Наведене чињенице су поткрепљене детаљно објашњеним околностима од стране првостепеног суда под којима је исељавање извршено - присуством радника СУП-а, те припадника територијалне одбране (наоружане комшије) уз ангажман јединица бригадетенковске чете и војне полиције од стране окривљеног Поповића као команданта

који је био „носилац посла“. Имајући у виду да су о свему овоме у образложењу пресуде дати исцрпни и аргументовани разлози, то се оспоравање напред изнетог закључка од стране подносилаца жалби не може прихватити.

При томе је првостепени суд из писаних доказа – редовног борбеног извештаја команде Зворничке бригаде Стр-Пов.бр. 01/1-2 од 26.06.1992. године – команданта потпуковника Видоја Благојевића, упућеног команди Источно босанског корпуса, утврдио да је он обавештавао команду ИБК да је извршено исељавање муслиманског дела села Козлук и да су предузете мере на спречавању пљачке, што и по оцени овог суда указује на учешће, односно анагажовање у принудном пресељењу Козлучана и јединица које су тада формално припадале Зворничкој бригади – тенковске чете и чете војне полиције у исељавању Козлука, а што и према исказу стручног лица представља један од облика сарадње односно садејства са јединицама ТО. Наиме, присуство и ангажман припадника Зворничке бригаде војске Републике Српске у Козлуку на дан 26.06.1992. године уз активности припадника ТО, односно сеоских чета ВТК и полиције, утврђено је из исказа сведока под псеудонимом „седам“, а чији исказ је детаљно интерпретиран на страни 163 пресуде. Стога је указивање браниоца окривљеног Поповића на део исказа овог сведока да ништа не зна о улози територијалне одбране у овом догађају и Марка Павловића, и по оцени овог суда без утицаја је на правилност напред изнетог закључка првостепеног суда, будући да сведок није могао да објасни писане доказе који су му предочени и који несумњиво указују на пресудну улогу ТО Зворник, односно ВТК и окривљеног Поповића у реализацији заједничке одлуке о исељавању Козлучана.

Насупрот наводима жалбе окривљеног Бранка Поповића, писане докази ближе наведени на страни 165 побијане пресуде и то редовни борбени извештај команде Зворничке бригаде Стр-Пов.бр. 93/92 од 09.07.1992. године упућен команди ИБК од стране команданта потпуковника Видоја Благојевића, као и књига дежурства за исти дан, на страни број 04286512 документа МКТЈ, што уз бројне друге уписе о деловању Штаба ТО указује на идентичне активности штаба ТО, чак и у периоду након исељавања Козлучана. О овоме сведочи и упис у књизи дежурства под бројем 04286529 Зворничке бригаде за датум 08.07.1992. године који говори да је послат телеграм Дрињачи - „известити о постигнутим договорима око исељавања становништва из реона Ново село у 09:00 часова“, док је у 12:20 стигао телеграм из Дрињаче - „први преговори завршени, друга страна тражи да дође мајор Павловић ради реализације – упознат командант“, након чега је у 12:30 послат телеграм Дрињачи са садржином: „мајор Павловић долази са пута вечерас – преговоре решити са Браном Грујићем“, док је под бројем странице 04286530 уписан у 23,50 часова телеграм из Дрињаче: „врше се припреме за исељење Новог села – зову Обреновића или Павловића да дођу ради реализације исељења“, а, управо је сведок „седам“ означио капетана Обреновића као особу која га је послала у Козлук дана 26.06.1992. године на задатак.

Према томе, имајући у виду све напред наведене писане доказе, Апелациони суд налази да су исти у потпуности у складу са напред наведеним закључцима првостепеног суда о улози окривљеног Поповића у пословима исељавања муслиманског становништва са територије Зворника, а о овлашћењима и ангажману окривљеног Поповића сигурно до краја јула 1992. године говоре и упис под бројем 04286554 за дан 27.07.1992. године у коме стоји да је у 20,40 по наређењу команданта обавештен СУП да дођу на састанак у 21,00 час Маринко, Марић и Горан из Националне безбедности, Грујић Бранко из СНО и Марко Павловић из Штаба ТО па указивање суду од стране браниоца окривљеног Поповића на наведене писане доказе који су садржани у књизи документа МКТЈ, а који су прибављени од стране МКТЈ током трајања поступка и који по мишљењу браниоца доказују да његов браћеник нема никакве везе са принудним исељењем Козлучана, већ да су у томе учествовале војне структуре које се помињу у наведеним документима, без утицаја је на извођење другачијег закључка о улози окривљеног Поповића у пословима исељавања мештана села Козлук.

Дакле, имајући у виду све напред наведено у вези улоге како окривљеног Бранка Поповића, тако и окривљеног Бранка Грујића, првостепени суд је и по оцени Апелационог суда правилно закључио да је исељавање Козлучана било принудно, а не добровољно, како су то покушали окривљени да представе у својим одбранама, а с тим у вези и наводи жалби самог окривљеног Грујића, те његовог браниоца и браниоца окривљеног Поповића којима се у овом делу оспоравају чињенични и правни закључци првостепеног суда, оцењени су као неосновани.

Имајући у виду да је на странама 166 и 167 побијане пресуде дата детаљна правна анализа напред утврђеног чињеничног стања, то су супротни жалбени наводи бранилаца окривљених, као и окривљеног Грујића, оцењени као неосновани. Наиме, и по налажењу Апелационог суда, првостепени суд је у прилог свог закључка да су окривљени Грујић и Поповић својим радњама на начин описан у изреци пресуде под I-3 прекршили одредбе члан 17 став 1 и 2 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949. године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II), дао јасне, детаљне, аргументоване и за овај суд прихватљиве разлоге који се наводима жалби не доводе у сумњу, због чега су жалбе којима се оспорава овакав правни закључак првостепеног суда, оцењене као неосноване.

Наиме, одредба члана 17 став 1 и 2 Допунског протокола уз Женевске конвенције од 12.08.1949.године о заштити жртава немеђународних оружаних сукоба (Протокол II) одређује да не може бити наређено премештање цивилног становништва из разлога у вези са сукобом уколико то не захтевају разлози безбедности становништва или императивни војни разлози, као и да цивили не смеју бити присиљени да напусте своју територију из разлога који су у вези са сукобом.

Првостепени суд правилно закључује да иако теза одбране не иде у правцу оправдавања исељавања разлозима поменутим у Протоколу II, већ се своди на тврђење да је оно резултат слободне одлуке Козлучана, а из свега наведеног, и по оцени овог суда, произилази да принудно премештање Козлучана нису оправдавали нити разлози безбедности становништва, нити императивни војни разлози. Ово из разлога јер је током поступка несумњиво утврђено да су припадници територијалне одбране знатно пре исељавања организовали предају наоружања Козлучана, у Козлуку није било борби и мештани Козлука сигурно нису представљали војну претњу, били су лишени могућности да излазе из Козлука и остварују било какве контакте са другом страном у сукобу, линија разграничења је била на око шест километара од Козлука и сама територија Козлука и његово ближе окружење било је под контролом српске стране у сукобу. С друге стране, стоји чињеница да је становништво било уплашено што је и потпуно логично у датим условима, али принудно премештање, како то правилно закључује првостепени суд, у сваком случају није могло бити алтернатива да се том становништву не пружи свака врста помоћи ради останка на својим огњиштима, будући да је српска страна у сукобу контролисала ову област, те се ни масован прилив српских избеглица, или наводно спречавање шпијунаже, свакако не би могло прихватити као оправдање или евентуални легитимни мотив за премештање становништва.

Наиме, сходно горе цитираној одредби члана 17, исељавање становништва не може да буде ван националних територија, а општи је правни принцип да правне обавезе хуманитарне природе не могу зависити од реципроцитета, што се жалбом окривљеног Грујића безуспешно оспорава, те да нема везе да ли је у питању међународни или немеђународни сукоб. О томе на идентичан начин говоре и пресуде МКТЈ у случају „Мартић“ (од 1996. године) и „Купрепскић“ (од 2000. године).

Првостепени суд је оцењујући постојање принуде, односно присиле као елемента ове повреде међународног хуманитарног права, осим што је утврдио присилни карактер премештања цивила из самих објективних околности које су пратиле тај поступак на дан 26.06.1992. године, као и брзине при организацији самог исељења о којој су говорили сведоци «Р», Бошко Милић и сами мештани, те чињенице да су напустили комплетну имовину, уз губитак сваког достојанства у тренуцима исељавања, правилно утврдио и да се та принуда у конкретном случају огледа у вештачком стварању тако неподношљиве ситуације, атмосфере страха, притиска и несигурности, без наде за даљи опстанак или живот у Козлуку, поменутим инсценираним нападима, што је све очигледно требало да резултира закључком да су се они заправо добровољно иселили, а што није био случај.

Наводи саслушаног сведока Бањановића о понашању оптуженог Грујића

на дан 26.06., у полицијској станици, његовом нерасположењу и осећају да је дошао да пренесе нечију одлуку, правилно су од стране првостепеног суда цењени у контексту тврдњи сведока Драгана Ђокановића, Стевана Ивановића и других, да се ту радило о «вишој политици», јер је и по оцени овог суда очигледно да ово није била одлука појединца-оптуженог Грујића или Поповића, већ заједничка одлука, донета на основу претходног договора оптужених, у чему су свакако учествовале и више инстанце у односу на њих, како то правилно закључује и првостепени суд. При томе, је првостепени суд посебно имао у виду и начин одбране оптуженог Грујића, а наиме да он не указује на то да је њега неко присилио да донесе одлуку о исељавању Козлучана или да се евентуално он одупирао тако нечему.

Осим тога, и по налажењу овог суда, првостепени суд је такође правилно утврдио да је у конкретном случају прекршена и норма обичајног међународног права која предвиђа да се право својине, па и принудно расељених лица, мора поштовати у смислу да се имовина коју су ова лица оставила, мора заштитити од уништавања, нелегалног присвајања или коришћења, јер је утврђено да је, иако су се многи Козлучани вратили у своје домове, истина тек након 2000 године, њихова имовина била одмах након исељавања запоседнута, уништена или отуђена (стока, возила, покућство) што очито, и по оцени овог суда, насупрот наводима жалбе окривљеног Грујића, није указивало на извесност њиховог повратка у своје домове.

Према томе, имајући у виду све напред наведено, наводи жалби бранилаца окривљеног којима се оспоравају овакви правни закључци првостепеног суда, уз истицање да се у конкретном случају радило о добровољном, а не принудном исељењу мештана села Козлук, оцењени су као неосновани.

Жалбом браниоца окривљеног Поповића неосновано се побија првостепена пресуда у делу који се односи на кривична дела извршена према оштећенима Споменки Стојкић и Рамизу Смајловићу и Абдулаху Буљубашићу званом „Бубица“ (радње под II – 1) а) и в) и II –1) б) када се уопштено и без упоришта у изведеним доказима оспорава закључак суда о одговорности окривљеног Поповића за радње за које је оглашен кривим, већ се једноставно инсистира на материјалној одбрани окривљеног и тврђењу да он са судбинама оштећених и последицама које су проистекле из његовог поступања, односно непоступања нема директне везе. Разлози које је понудио првостепени суд и закључци које је извео уверљиво повезујући изведене доказе које жалба није довела у сумњу у потпуности су прихватљиви и за Апелациони суд.

Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића којима се оспорава надређеност окривљеног Бранка Поповића добровољцима и ауторитет који је окривљени имао и тврди да он није имао не само формалну, него ни фактичку власт, нити ауторитет над подређенима, супротан закључак

произлази из бројних доказа, како писаних, а који су детаљно цењени у поменутом одељку пресуде, тако и из исказа више сведока, и то сведока Бошка Милића, директора „Дрина транс“ који је оцењен на страни 229 побијане пресуде, исказа сведока Војина Вучковића у делу у коме је тврдио да је и добровољачка јединица Капетана Драгана која је била послата од прве управе ДБ Србије и чији припадници су носили црвене беретке, а у којој је био и „Црни“, била у време ТШЦ-а, као и сви добровољци под командом ШТО. Исказ овог сведока надовезује се на тврдњу сведока – оштећеног Рамиза Смајловића да му је 10 до 15 дана након затварања у суду за прекршаје (затворен је 16. маја) стражар Сретен Лазаревић рекао „имаш част, испитиваће те неко“, а да је онда уведен у собу где су били заједно Капетан Драган (како му је стражар Сретен Лазаревић касније рекао), Марко Павловић и „Црни“, којом приликом је и испитиван. С обзиром да је сведок Илић Драгутин навео да наставни центар Капетана Драгана на Дивичу сигурно није био у саставу Зворничке Бригаде, то је и по оцени овога суда логичан закључак првостепеног суда да је и ова јединица била под командом ШТО у то време у Зворнику. Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића, првостепени суд је правилно утврдио да су људи који су чували „Економију“ били под командом Пиварског јер му се нису супротстављали када је улазио, а што произлази из исказа сведока Зорана Јовановића, резервног официра, који је у свом исказу навео да је са добровољцем Пиварским улазио у затвор на пољопривредном добру „Економија“ у мају 1992. године да би му показао затворенике, па и „Бубицу“ (што је детаљно објашњено у одељку II 16 побијане пресуде), те је очигледно да се ради о истој команди – команди окривљеног Поповића, који је према наводима сведока Сретена Лазаревића долазио на „Економију“ ради испитивања затворених и који је водио тај затвор.

О надређености Пиварског не само добровољцима са којима је боравио у ТШЦ-у, већ и о таквом фактичком односу према припадницима Каракајске чете, његовог присуству и приликом одвођења талаца из Техничко-школског центра у Пилицу, у образложењу побијане пресуде су дати исцрпни разлози, које у свему као правилне прихвата и овај суд, због чега су наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, оцењени као неосновани, будући да је о свему овоме детаљно било речи и у одељку пресуде под II 6 ТШЦ у Каракају и Дом културе у Пилици.

Што се пак тиче припадности јединица „Пиварски“ и Игор Марковића-„Жуте осе“ ТО Зворник, чији командант је у инкриминисаном периоду био окривљени Бранко Поповић, те односу добровољачких јединица са овим окривљеним у образложењу пресуде на странама 213-229 дати су детаљни разлози, због чега су наводи жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића којима се у овом делу оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, оцењени као неосновани. Наиме, првостепени суд је на основу изведених доказа ближе наведених у поменутом делу пресуде, правилно закључио да је група

„Пиварски“ и у мају и у јуну месецу припадала ТО Зворника, обављајући осим борбених задатака и „неборбене задатке“ и то када су поједини њени припадници, па и сам Пиварски, улазили у Дом културе Челопек, на пољопривредно добро „Економија“, у чему су у образложењу пресуде дати детаљни разлози, те ТШЦ, а неки и у Дом културе Пилица („Сплића“, заменик Пиварског), односно да групи „Пиварски“ није била непосредно надређена нека друга команда приликом извршења радњи предметног кривичног дела које су предузимали њени припадници и то у објектима у које су управо на основу заједничке одлуке окривљених смештени незаконито затворени муслимански цивили. За овакав свој закључак првостепени суд је у поменутом одељку пресуде дао исцрпне и аргументоване разлоге који се наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића не доводе у сумњу, те су исти и у овом делу оцењени као неосновани. У прилог овом закључку и по оцени овог суда, а насупрот наводима жалбе окривљеног Поповића, говори и исказ сведока Кораћ Ивана, припадника јединице „Пиварски“ који је правноснажном пресудом Окружног суда у Београду Кв.бр.5/05 од 12.06.2008.године оглашен кривим, а чији исказ је интерпретиран на страни 220 побијане пресуде где објашњава да су и то 16.маја он и Пиварски ишли по задатке некада у граду (где је била непосредна команда штаба ТО) а некада у „Стандард“ у Каракају (где је био одред ТО са јединицама), те да је по повратку на зворничко ратиште почетком јуна 1992.године, била формирана команда у Каракају, где је командант био неки потпуковник, а у којој су у јуну добијали борбене задатке, а потом се враћали у Дрињачу, што и по оцени овог суда, указује да се радило о самосталној јединици.

Жалбом браниоца окривљеног Поповића оспорава се закључак првостепеног суда у делу где се тврди да је окривљени имао власт и био надређени на подручју места Зворник наоружаним јединицама које се прецизније наводе у побијаној пресуди и истиче да окривљени Поповић није имао никакву власт над њима, а чак и да им је био командант, није могао нпр. да их смени, па се помињу имена неких од значајнијих „лидера“ у то време за које одбрана тврди да су били „несмењиви“. Супротно ставу жалиоца Апелациони суд прихвата закључак првостепеног суда о несумњивом ауторитету окривљеног Поповића, нудећи за то у образложењу своје пресуде низ уверљивих примера којима се то доказује. Уосталом, у жалби се не нуде докази којима би се поткрепио навод одбране да је окривљени Поповић чинио напоре којима би спречио извршење кривичних дела или евентуално одстранио извршиоце и на тај начин их онемогућио у будућем вршењу таквих или сличних кривичних дела.

Такође се неосновано жалбом браниоца окривљеног Поповића напада закључак првостепеног суда који је неке чињенице које се односе на организацију и функционисање ТО, наоружаних војних формација и командантски статус окривљеног Поповића утврдио на основу сведошког исказа осуђеног Кораћ Ивана и по тврђењу жалиоца исказа сведока Славковић Драгана

и правноснажне пресуде првостепеног суда Кв.5/05 од 12.06.2008.године. Ови жалбени наводи се не могу прихватити, с обзиром да је првостепени суд извео доказ саслушањем сведока Кораћ Ивана и прочитао наведену правноснажну пресуду, док је сведок Славковић одбио да сведочи, па се из образложења побијаних делова пресуде јасно види да се жалбом неосновано и поједностављено тврди да је повређено начело монофункционалности, с обзиром да су иста лица фигурирала и као сведоци и као окривљени.

И по оцени овог суда, сама чињеница да сведок Иван Кораћ поступа по наређењу окривљеног Поповића, по повратку у Зворник почетком јуна, у вези спровођења пилота Паравлића у Лађевце, кога је окривљени ухапсио и истовремено његови уласци у ДКЧ са Славковић Драганом, такође припадником јединице „Пиварски“, управо у првој половини јуна, те одласци по задатке и у команду града (несумњиво у Штаб ТО) у исто време, супротно ставу браниоца окривљеног Бранка Поповића, указују на припадност јединице Пиварског штабу ТО, како је то правилно и првостепени суд закључио. Да је постојала непосредна команда штаба ТО над овом јединицом, потврђује и стручно лице др Миле Стојковић тврдњама да су самосталне јединице када их формира ТО, управо под непосредном командом ТО, што је у складу и са Упутством о употреби ТО ССНО (тачка 5, подтачка 27), а између таквих јединица и штаба нема никога, у чему је и њихова специфичност, као и да оне могу бити диверзантске или противдиверзантске, како је управо ова јединица и била.

Наиме, првостепени суд је из извештаја др Стојковић Милета од 27.05.2010.године утврдио да је након доношења Одлуке о формирању Војске Српске Републике БиХ од 12.маја наступила нова фаза у организацији оружаних снага, те су речи ТО и оружане снаге замењују речју „војска“, те да је том одлуком предвиђено да се дотадашње јединице и штабови ТО преименују у команде јединице војске, па и општински штаб ТО Зворник са својим јединицама, осим мањих просторних јединица ТО месних заједница, прераста и трансформише се у зворничку пешадијску бригаду, при чему процес трансформације у пракси траје дуже од просечне мобилизације, а те јединице - сеоске чете директно су биле под командом окривљеног Поповића, како је то детаљно објашњено на страни 66 побијане пресуде. Стога су наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића да његов браћеник са сеоским четима које су обезбеђивале ТШЦ и ДКП у којим објектима су били затворени цивили муслиманске националности, није имао никакве везе, односно да оне нису биле под његовом непосредном командом, оцењени као неосновани.

На страни 67 образложења побијане пресуде дато је детаљно објашњење стручног лица у погледу природе акта примопредаје дужности између два команданта, и оцена одбране окривљеног Поповића у којој се различито изјашњавао у вези примопредаје дужности са пуковником Благојевићем. Измењена одбрана окривљеног у погледу наведеног је и по оцени Апелационог суда без икаквог утицаја, будући да према извештају и исказу стручног лица

примопредаја није обухватала сеоске чете које су остале под штабом ТО, а које су управо биле ангажоване на задацима који су предмет овог поступка, при чему је постојао континуитет у команди над њима од стране штаба ТО, како пре, тако и након 02.јуна, па и 16.јуна, када иста личност-окривљени Поповић постаје командант јединствене ВТК, и наставља да командује тим јединицама. По оцени овог суда, првостепени суд одбрану окривљеног Поповића у којој је тврдио да он уопште није командовао јединицама у том периоду, и да није имао никакве јединице, већ да је јединицама командовао Драган Обреновић правилно оцењује неоснованом, будући да је иста оповргнута исказом стручног лица из којег је утврђено да војску у Зворнику пре Благојевића оличава командант штаба ТО, па и касније када су у питању сеоске чете које нису ушле у састав бригаде. Ово тим пре што је током испитивања стручног лица, и сам окривљени Поповић потврдио да Драган Обреновић заправо није ни требало да потпише акт о примопредаји, и том приликом практично први пут изјавио да су сеоске јединице биле под командом штаба ТО након одласка ЈНА, док из исказа стручног лица др Стојковића јасно произлази да се примопредаја врши између досадашњег и новог командатна, осим у погледу јединица које нису ушле у састав бригаде. О свему овоме у образложењу побијане пресуде су дати детаљни и аргументовани разлози, због чега су жалбени наводи браниоца окривљеног Поповића који се практично свде на понављање напред изнетих тврдњи окривљеног Поповића, оцењени као неосновани.

У прилог закључку првостепеног суда да је окривљени Поповић активно деловао као командант штаба ТО све до хапшења (крај јула 1992.године) говоре и уписи у књизи дежурства зворничке бригаде, о чему је детаљније било речи у одељку пресуде под 1-3, као и извештај команде зворничке бригаде током овог периода (од 23 и 24.јула), те исказ сведока Илић Драгутина, команданта Источно-босанског корпуса од 04.06.1992.године. Наиме, овај сведок је тврдио да је крајем јуна или половином јула, издао наредбу којом укида штаб ТО, и да је том приликом упознао окривљеног Поповића, који је у то време био начелник штаба ТО. Стога су наводи жалбе окривљеног Поповића којима се у овом делу оспорава оцена исказа сведока Илић Драгутина, оцењени неоснованим.

Дакле, да је окривљени Бранко Поповић био личност која је обједињавала команду и над припадницима сеоских чета и на добровољцима указују како напред наведени докази, тако и искази бројних саслушаних сведока, и то сведока Винка Радовића, те Васић Драгомира, из чијих исказа је утврђено да је Први батаљон зворничке бригаде формиран тек десетак дана након 1. јуна, односно око 12. јуна, како је тврдио сведок Васић, док је из исказа сведока Готовац Драгана, резервног старешине који је према сопственом казивању, 2. јуна од стране потпуковника Благојевића постављен за команданта Другог батаљона, и у ком периоду је постојао одред ТО са сеоским четима у свом саставу, утврђено је да је он у седиште батаљона у Дрињачу стигао 4. јуна, те да је након 7-8 дана код њега из команде бригаде послата јединица Стојана Пиварског, чији људи су ту били ангажовани у борбама неколико дана, те су

отишли, да се радило о бригадном воду за диверзантска дејства коме он није био непосредни старешина. И по оцени овог суда, околност под чијом командом су били припадници јединице Пиварски, када су у том периоду учествовали у борбама, а на шта у жалби бранилац окривљеног Бранка Поповића указује, желећи да представи да његов брањеник није био надређен Пиварском у инкриминисаном периоду, није од утицаја за утврђивање њиховог деловања у ТШЦ-у и ДК Пилица, управо и из разлога што и сведок Кораћ, тврди да су ишли и у команду у граду и у команду у Каракају, како то првостепени суд правилно закључује на страни 221 побијане пресуде.

О припадности јединице “Игор Марковић”, касније “Жуте осе” која је формирана као специјална јединица ТО одлуком привремене Владе од 18.04.1992. године сведоче и писани докази ближе наведени на страни 222 побијане пресуде, те искази саслушаних сведока, припадника ове јединице и то сведока Керкез Драгана, који је објаснио да је заједно са Мирославом Николићем званом “Микац”, који је такође саслушан у овом поступку, добио задатак да обезбеђује мештане муслиманског села Козлук, те да је “Жући” била надређена команда ТО, да су плату добијали сваког месеца док су ту боравили, те да и након формирања армије, остаје да функционише ТО и њен командир кога је препознао у лику окривљеног Бранка Поповића и кога је видео и пред хапшење крајем јула, а раније га је пратио као обезбеђење приликом одласка на неке разговоре на Дивич, што уосталом потврђује и сам окривљени Поповић. Да се хапшење припадника јединица “Жуте осе” и “Пиварски” одиграло крајем јула 1992. године, те да је убрзо ухапшен и окривљени Поповић, првостепени суд је несумњиво утврдио како из писаних доказа, тако и исказа бројних саслушаних сведока.

Насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића, првостепени суд је савесном оценом исказа сведока Вучковић Војина званог “Жућа” правилно закључио да прави одраз фактичког стања у погледу командовања у периоду од 06. до 28. јуна представљају наводи овог сведока да је Марко Павловић био непосредно надређен на територији града Зворника, јер “када су у граду, надређени Ратни штаб Зворника који је планирао све акције” - (Козлук, његово разоружање), док му је када је у борбама, био надређен мајор Андрића, и то и у мају 1992. године и у јуну када је боравио на подручју Црног врха и учествовао у борбама. При томе, и по налажењу Апелационог суда надређеност мајора Андрића у борбеним активностима, на коју бранилац окривљеног Поповића у жалби указују, није релевантна за овај поступак, јер су предмет поступка управо нелегалне активности ових јединица у нелегално основаним затвореничким објектима, ван обављања борбених задатака. Оценујући исказ сведока Вучковић Војина званог “Жућа” да он у јуну није примио команде од окривљеног Бранка Поповића, с ким је био у лошим односима због напада на штаб ТО крајем априла и удаљење из Зворника 17. маја, на шта иначе бранилац окривљеног Поповића у жалби указују као аргумент да окривљени Поповић није био надређен “Жући” јединици,

првостепени суд правилно закључује да се ови наводи сведока Вучковића очигледно односе на борбене задатке о којима се он једино изјашњава, а о чему се изјашњавало и стручно лице, те да исти нису од утицаја на утврђења суда у погледу одговорности окривљеног Поповића у односу на дешавања у ДКЧ-у, због чега су супротни жалбени наводи браниоца окривљеног Поповића оцењени као неосновани. Овакав закључак, и по оцени овог суда, произлази управо из описа контаката сведока Вучковића са окривљеним у јуну месецу у вези понашања његовог брата - "Репића" (који је пресудом Окружног суда у Шапцу К.бр.41/94 од 08. јула 1996. године, а која је постала правноснажна дана 08.10.1998. године доношењем пресуде Врховног суда Србије Кж1.бр.1913/96 осуђен на јединствену казну затвора у трајању од 10 година због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ РС и кривичног дела силовања из члана 103 став 1 КЗ РС, а из које је утврђено да је у периоду од априла до краја јуна 1992. године као припадник добровољачке јединице "Игор Марковић" у саставу ратног штаба ТО општине Зворник вршио убиства и рањавања цивилног становништва тако што је крајем јуна 1992. године у Дому културе у селу Челопек, општина Зворник, где је чуван већи број заробљених цивила муслиманске националности из села Дивич, из аутоматске пушке пуцајући на цивиле лишио живота 16 лица, а 20 лица ранио), захтева упућеног баш окривљеном да стреља брата, тврдње да окривљени хапси његовог брата као командант ШТО произлази из многобројних других доказа које је првостепени суд у побијаној пресуди детаљно ценио и за овакав свој закључак дао јасне, логичне и аргументоване разлоге, који се наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића не доводе у сумњу.

Супротно ставу браниоца окривљеног Поповића, првостепени суд је и из исказа сведока Андрић Светозара утврдио да су фактички све јединице, и мобилисане и добровољачке, крајем маја 1992. године, биле у оквиру штаба ТО, те да је фактички, штаб ТО Зворник био тај који је командовао свим јединицама у оквиру Зворника, а да се такво стање у погледу добровољаца одржавало и даље, и по оцени овог суда, индиректно потврђује и војни извештај о командној одговорности главног штаба ВРС, експерта Ричарда Батлера од 09.06.2006. године, сачињен за потребе предмета МКТЈ број ИТ-0-88ПТ-оптужени Вујадин Поповић и др., који је прочитан у доказном поступку, а како то првостепени суд на страни 224 побијане пресуде правилно закључује, а такав закључак прихвата и Апелациони суд..

О надређености добровољцима и сагласности окривљеног Поповића са њиховим активностима, убедљиво је сведочио и сведок Миле Максимовић чији исказ је интерпретиран на страни 227 побијане пресуде, а из кога је првостепени суд правилно утврдио да је активно функционисала територијална одбрана и окривљени Поповић на њеном челу све до хапшења, а исказ овог сведока указује и на припадност и ангажман војне полиције у мају месецу од стране штаба ТО и њено функционисање у оквиру ТО, на подређеност јединица одреда ТО непосредној команди Душка Јокића и команданту ТО, окривљеном Поповићу, на

припадност добровољаца (у овом случају јединице “Белих орлова”) окривљеном Поповићу, на образац понашања у погледу пописивања војно способних Муслимана, у овом случају, узимања за таоце жена и деце у селу Липље. И сам окривљени Поповић је у својој каснијој одбрани потврдио да је долазио у Липље, и то након саслушања сведока Петковић Милоша (главни претрес од 17.05.2010. године), безбедњака у штабу ТО, који је потврдио наводе сведока Максимовића, објашњавајући да је управо ШТО тражио асистенцију војне полиције, да је био један вод војне полиције, као самостална јединица у саставу одреда ТО са седиштем у “Стандарду”, да је и он звао Владана Матића (тада командира војне полиције), и да је са окривљеним ишао у Липље у јединицу ТО под командом Максимовић Милета. Будући да је из исказа сведока Петковића утврђено да он као безбедњак у ШТО није вршио процену евентуалног угрожавања безбедности штаба од стране добровољаца, иако је једном приликом штаб нападнут од стране добровољачке јединице, а на шта бранилац окривљеног Поповића у жалби указује, покушавајући да представи да његов брањеник није имао никакав ауторитет над добровољцима, али ови наводи су без утицаја на напред изнете закључке првостепеног суда у погледу надређености окривљеног Поповића над тим јединицама.

Наводи жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића којима се оспоравају чињенични и правни закључци првостепеног суда у погледу радњи описаних под II 2.A – непредузимања мера заштите узетих талаца у Дому културе у Челопеку, оцењени су као неосновани. Ово стога јер је и по оцени овог суда, првостепени суд за сва своја чињенична и правна утврђења ближе наведена у одељку пресуде II 2.A на странама од 229 до 237, дао јасне, логичне и аргументоване разлоге, које у свему као правилне прихвата и Апелациони суд, а који се наводима жалбе окривљеног Бранка Поповића не доводе у сумњу. Наиме, првостепени суд је из потпуно сагласних и убедљивих исказа свих саслушаних оштећених који су били затворени у Дому културе у Челопеку у периоду од 29. маја до око 1. јула 1992. године, сведока под псеудонимима „један“, „два“, „три“, „А“, „З“, „В“, „пет“, „Д“, „Г“, „Ђ“ и „алфа“, а делом из исказа стражара у овом објекту, несумњиво утврдио да су у овом периоду над оштећеним цивилним лицима, мештанима села Дивич, вршене радње ратног злочина, и то од стране припадника територијалне одбране Зворника – Славковић Драгана званог “Торо”, Кораћ Ивана званог “Зокс”, Јанковић Дарка званог “Пуфта” - мештана Краљева, припадника јединице Пиварског, те Филиповић Синише и Вучковић Душана званог “Репић” - припадника јединице Игор Марковић, односно “Жуте осе”, који су у више наврата, заједно у мањим групама или самостално, улазили у Дом културе, телесно повређивали и убијали оштећене, а о чему су у поменутом одељку пресуде дати детаљни разлози.

Имајући у виду да је првостепени суд из исказа стражара, припадника резервне полиције и то исказа сведока Лазић Миленка, Јовановић Милоша, сведока “Р”, Цвјетка Јовића, Анђелка Васиљевића, Аце Бајића, Милорада Панћића, као и исказа напред наведених оштећених затворених у Дому културе,

несумњиво утврдио да стража коју су чинили припадници резервне полиције Зворника, ангажоване од стране команданта ШТО, била веома лоше организована, а објекат Дома културе потпуно неадекватан чувању великог броја затворених, необезбеђен, а бројност, састав и обученост страже на ниском нивоу, без конкретних задатака, то је и по оцени овог суда, насупрот наводима жалбе браниоца окривљеног Поповића, правилан закључак првостепеног суда да је једини очигледан и логичан задатак страже био да чувају таоце само да не побегну из објекта. До оваквог закључка првостепени суд је дошао детаљном анализом исказа наведених стражара – припадника резервне полиције из којих јасно произлази да је постојала очигледна потреба да се стража устроји на много ефикаснији начин и самим тим спрече злодела, што окривљени Поповић као гарант заштите талаца, преко руководиоца зворничке полиције евидентно није учинио, већ се потпуно оглушио о догађаје који су се дешавали, а који закључак у свему као правилан прихвата и овај суд.

По оцени овога суда првостепени суд је ценећи психички однос окривљених према кривичном делу, у односу на радње описане под I – 1, 2 и 3 изреке пресуде, правилно закључио да су окривљени поступали са директним умишљајем, осим у односу на радње нечовечног поступања необезбеђивањем услова боравка у ДКЧ и ТШЦ које су предузели са евентуалним умишљајем, пристајући на последице, будући да су били свесни својих поступака приликом предузимања радњи узимања талаца и расељавања становника села Козлук, а окривљени Поповић и у односу на оштећену Споменку Стојкић, те лишење права на правилно и непристрасно суђење оштећеном Абдулаху Буљубашићу и два НН лица, као и последица које су наступиле, при чему су хтели извршење дела као и наступеле последице, како се то правилно на страни 301 образложења побијане пресуде наводи. Стога су супротни наводи жалбе којима се у овом делу побија првостепена пресуда оцењени као неосновани.

Такође, по оцени овог суда и у односу на радње описане под II – 2 изреке пресуде, као и у односу на радње према оштећеном Рамизу Смајловићу II – 1А – саглашавање са радњама његовог прагиоца, и помагање у лишењу живота оштећеног Буљубашић Абдулаха II -1Б, за које је окривљени Поповић оглашен кривим, првостепени суд је правилно утврдио да је окривљени поступао са евентуалним умишљајем, о чему је у образложењу пресуде дао јасне разлоге које као правилне прихвата и овај суд, те су супротни жалбени наводи његовог браниоца оцењени као неосновани. При томе првостепени суд правилно закључује да урачунљивост окривљеног Грујића и Поповића у време извршења кривичног дела у току поступка није доведено у питање, па наводи жалбе браниоца окривљеног Поповића којима се оспорава овакав закључак првостепеног суда у погледу урачунљивости уз истицање да је првостепени суд био обавезан да утврђује урачунљивост *in tempore criminis* увек када се укаже сумња на такве околности будући да, како се у жалби наводи, из медицинске документације и вештачења за окривљеног Поповића неспорно произлази да је исти боловао од епилепсије и то тежег облика, као трајног душевног обољења,

оцењени као неосновани. Ово стога јер је првостепени суд упориште за свој закључак у погледу урачунљивости окривљеног Грујића нашао у налазу и мишљењу судског вештака психијатра др. Бранка Мандића који је прочитан у доказном поступку и који демантује овакве наводе браниоца окривљеног Поповића.

Неосновано се жалбама окривљеног Бранка Грујића, те његовог браниоца, као и браниоца окривљеног Бранка Поповића побија првостепена пресуда због повреде Кривичног закона, јер је првостепени суд, на правилно и потпуно утврђено чињенично стање у осуђујућем делу пресуде, правилно применио Кривични закон када је нашао да су у радњама окривљених ближе описаним у односу на сваког од њих у изреци побијане пресуде, а које представљају кршење правила међународног права о заштити цивилног становништва од последица рата и оружаног сукоба садржаних у одредбама IV Женевске конвенције и Допунског протокола II уз исту остварена сва битна обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у саизвршилаштву, у вези члана 22 КЗ СРЈ, а окривљени Поповић и помагањем, у вези члана 24 КЗ СРЈ. О овоме су у образложењу пресуде дати ваљани разлози које у свему као правилне прихвата и Апелациони суд, који су детаљно образложени не само у одељку пресуде под насловом правна анализа утврђеног чињеничног стања на странама 289 до 302 већ и након чињеничних утврђења за сваку конкретну радњу за коју су окривљени оглашени кривим. Због тога су супротни жалбени наводи којима се оспоравају правни закључци првостепеног суда, оцењени као неосновани. С тим у вези, не могу се прихватити наводи жалбе браниоца окривљеног Бранка Поповића да је првостепени суд најбитнијем делу пресуде посветио најмање времена и дао најкраће разлоге који се свде на десет страна, као и да је у правној анализи првостепени суд дао погрешне и противречне разлоге.

Осим тога, разлози првостепеног суда у односу на радње помагања нечињењем за које је окривљени Бранко Поповић оглашен кривим, а које су описане под тачкама II 1-Б и II 2-А и Б, насупротив наводима жалби су у образложењу побијане пресуде детаљно образложени и исти су од стране овог суда прихваћени као правилни. Стога су наводи жалбе браниоца овог окривљеног да је суд у правној анализи утврђеног чињеничног стања дао погрешне и противречне разлоге, те да првостепени суд не прави разлику у погледу кривично правне одговорности окривљених у смислу одредбе члана 142 КЗ СРЈ и такозване командне одговорности, оцењени као неосновани.

Што се пак тиче навода жалбе браниоца окривљеног Бранка Грујића којима се истиче да се пресуда не може испитати јер се ни у изреци код конкретних радњи извршења не спомиње кривица, нити је наведено како се саизвршилаштво манифестује за сваку радњу, исти су оцењени као неосновани. Ово стога јер је у конкретном случају примењен КЗ СРЈ који је важио у време

извршења кривичног дела и који није тражио да се кривица описује у изреци пресуде, због чега су ови жалбени наводи оцењени као неосновани.

Испитујући првостепену пресуду у делу одлуке о кривичној санкцији, а поводом жалби Тужиоца за ратне злочине и браниоца окривљеног Бранка Грујића, а у смислу одредбе члана 383 ЗКП-а у односу на окривљеног Бранка Поповића, Апелациони суд је нашао да је првостепени суд приликом одлучивања о казни, правилно утврдио и ценио све околности из члана 41 КЗ СРЈ, које су од значаја за одмеравање казне.

Тако је у односу на окривљеног Бранка Грујића од олакшавајућих околности ценио и његове личне и породичне прилике, а наиме чињеницу да се ради о породичној особи, оцу двоје деце, при чему је имао у виду и његову старосну доб, те нарушено здравље, као и држање окривљеног након извршеног кривичног дела, а наиме да је упутио извињење оштећенима и да се добровољно предао правосудним органима Републике Србије. Од олакшавајућих околности на страни окривљеног Бранка Поповића првостепени суд је ценио његове личне и породичне прилике – чињеницу да је ожењен, отац двоје деце, да је незапослен, неосуђиван, као и околност дуго година болује од епилепсије. При томе је првостепени суд имао у виду и да су најтеже последице кривичног дела наступиле као резултат пропуста окривљеног Поповића, учињене помагањем које је најблажи облик саучесништва. Осим тога, првостепени суд је при одмеравању казне ценио и очигледну инволвираност у предметним догађајима многих других лица, било непосредних извршилаца, било оних са овлашћењима сличним овлашћењима окривљених, који до данас нису изведени пред лице правде.

Од отежавајућих околности, првостепени суд је на страни окривљених ценио тежину извршеног кривичног дела и наступеле последице, укупан број оштећених, те бројност радњи за које су оглашени кривим. У односу на окривљеног Поповића, суд је као отежавајућу околност ценио и чињеницу да су у конкретом случају наступиле посебно тешке последице које се огледају у броју оштећених у чијем телесном повређивању и лишавању живота је учествовао на начин ближе описан у изреци пресуде и то у Дому културе Челопек и Техничко шкоском центру – помагању непосредним учиниоцима. У односу на окривљеног Грујића приликом одмеравања казне, првостепени суд његов ранији живот – чињеницу да је један пут осуђиван, није ценио као отежавајућу околност, имајући у виду протек времена од извршеног дела, те чињеницу да се ради о брисаној осуди, као и да није у питању истоврсно кривично дело, а из истих разлога није ценио као отежавајућу околност ни понашање окривљеног након извршеног дела – осуде након учињеног дела.

Имајући у виду све напред наведено, казна затвора у трајању од шест година на коју је осуђен окривљени Бранко Грујић, те казна затвора у трајању од петнаест година на коју је осуђен окривљени Бранко Поповић, сразмерне су

тежини извршеног кривичног дела, проузрокованим последицама, степену кривичне одговорности окривљених и исте су нужне и довољне за остваривање сврхе кажњавања из члана 33 КЗ СРЈ, како то правилно закључује и првостепени суд.

Стога су жалбени наводи Тужиоца за ратне злочине којима се оспорава правилност одлуке о кривичној санкцији у односу на оба окривљена уз истицање да првостепени суд није дао адекватну тежину утврђеним отежавајућим околностима, оцењени као неосновани. Будући да се жалбом јавног тужиоца не наводи ниједна нова околност која већ није била предмет од стране првостепеног суда, а која би евентуално била од утицаја на изрицање строжије казне, то је жалба одбијена као неоснована.

Апелациони суд је ценио и жалбене наводе браниоца окривљеног Бранка Грујића, којима се побија првостепена пресуда због одлуке о казни, па је нашао да се истима не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде у наведеном делу.

Жалбом браниоца окривљеног Бранка Грујића побија се првостепена пресуда због одлуке о трошковима кривичног поступка, (а заправо о судском паушалу), при чему се овај жалбени основ побијања детаљније не образлаже, при чему је Апелациони суд нашао да је овај жалбени навод неоснован, а одлука првостепеног суда о трошковима кривичног поступка у свему је донета у складу са одредбама чланова 193, 194 и 196 ЗКП-а.

Жалбом Тужиоца за ратне злочине побија се првостепена пресуда због погрешно утврђеног чињеничног стања у односу на радње описане под П1.б и П.б, које су изостављене из изреке пресуде, а с тим у вези и Кривичног закона, при чему се оспоравају чињенични и правни закључци првостепеног суда да није доказано да је окривљени Бранко Поповић помогао у лишењу живота девет цивила (радња под тачком П1б), те да је дана 08.06.1992. године помогао у лишавању живота оштећених талаца који су истог дана из Дома културе у Пилици одведени на место звано „Герина кланица“ у Каракају, где их је више неидентификованих лица у војној униформи, међу којима су били и сада покојни Јосиповић Драган звани „Пипа“ и сада покојни Стојановић Бошко звани „Бошко из Каракаја“ као и Тодоровић Милан звани „Целат“ лишило живота (радња под П 2б).

Неосновано се жалбом Тужиоца за ратне злочине побија првостепена пресуда због погрешно утврђеног чињеничног стања као последице погрешне и недовољне оцене појединих доказа, а пре свега исказа сведока Лазаревић Сретена, заменика командира у затвору Суда за прекршаје, те исказа сведока Бошњакковић Бегана, као и заштићеног сведока „М“ у односу на радњу која је оптужницом Тужилаштва за ратне злочине под тачком П 1б, стављена на терет окривљеном Поповићу, а коју је првостепени суд, налазећи да није доказано да

ју је овај окривљени извршио, изоставио из изреке (помагање окривљеног Поповића у лишењу живота девет НН цивила на Црном врху). Насупрот овим жалбеним наводима, по оцени Апелационог суда из исказа сведока на које се тужилац у жалби позива не може се извести несумњив закључак да је окривљени Бранко Поповић из Суда за прекршаје одвезао на место звани Црни врх укупно десет лица, међу којима је био и оштећени Буљубашић Абдулах звани „Бубица“ где су сви лишени живота, будући да је сведок Сретен Лазаревић само изјавио да се окривљени Поповић одвезао са њима ка Каракају, а осим тога, оптужница ни не садржи тврдњу да су лица за која је суд утврдио да су одведена из суда за прекршаје заједно са оштећеним „Бубицом“ (а чија имена су утврђена из исказа сведока Бегана Бошњаковића – оштећеног који је 10. маја 1992. године затворен у Суду за прекршаје и сведока Сретена Лазаревића), а која су ближе означена на страни 201 побијане пресуде, лишена живота на месту званом Црни врх, нити је оптужницом прецизиран начин на који је и коме је окривљени Поповић евентуално помогао у лишењу живота девет НН цивила.

Током поступка није утврђено ко је, где и када убио непозната лица чија тела је сведок „М“ сакупио на Црном врху заједно са телом Буљубашић Абдулаха званог „Бубица“, нити је овом сведоку познат идентитет тих других десет до петнаест лица која је тамо затекао и превезао у Зворник, а чија идентификација није вршена. Иако постоји сумња да би то могли бити баш они цивили који су одведени из зграде Суда за прекршаје са „Бубицом“, могућност да су на Црном врху била тела неких других људи (на шта је уосталом и тужилац у својој завршној речи указао), могућност да су та тела била ту донесена независно од тела оштећеног „Бубице“ и по оцени Апелационог суда указује на немогућност утврђивања ко су ти убијени људи, ко их је убио, где, када, да ли на Црном врху или су ту доведена и када, те је с обзиром на све напред наведено правилан закључак првостепеног суда да нема доказа да је окривљени Бранко Поповић помогао у лишењу живота девет цивила које је сведок „М“ сакупио на Црном врху. С обзиром да је првостепени суд за овакав свој закључак дао јасне и логичне разлоге, који се очигледно не односе на питање идентитета, на које тужилац у жалби указује позивајући се на пресуду Врховног суда Србије Кж2 бр. 1913/96, та стога овај жалбени навод није од значаја за напред наведени догађај, те је одбијен као неоснован.

Такође се неосновано жалбом Тужиоца за ратне злочине побија првостепена пресуда због погрешно утврђеног чињеничног стања, када су у питању радње које су под тачком II 2.б измењене и прецизиране оптужнице Ктрз.бр. 17/04 од 05.11.2010. године, окривљеном Бранку Поповићу стављене на терет, с обзиром да наводи жалбе тужиоца којима се у односу на ове радње оспоравају чињенични и правни закључци првостепеног суда, те оцена суда о изведеним доказима, не доводе у сумњу правилност закључка првостепеног суда да одговорност окривљеног Бранка Поповића за догађај на начин представљен у поменутој тачки оптужнице, није доказана, па је и по оцени овог суда првостепени суд, насупрот наводима жалбе тужиоца, правилно поступио када је

исту изоставио из изреке пресуде, док је несумњиво утврдио да се сам догађај одиграо. За овакав свој закључак првостепени суд је у одељку пресуде под насловом „радње изостављене из изреке пресуде услед недостатка доказа за догађај од 08. јуна 1992. године“ од 271 до 282 стране, дао јасне, логичне, убедљиве и за овај суд прихватљиве разлоге који се наводима жалбе не доводе у сумњу, због чега је жалба тужиоца и у овом делу оцењена као неоснована.

Ово из разлога, јер и по оцени овог суда, начин на који су таоци дана 08. јуна 1992. године одведени из Дома културе у Пилици и брутално лишење живота на месту званом „Герина кланица“ одудара од свих ранијих догађаја који су се дешавали на локалитетима на којима су затварани цивили муслиманске националности, а како је то правилно закључио и првостепени суд на основу сагласних исказа сведока – стражара код Дома културе у Пилици, који су у својим исказима објаснили да је, сада покојни „Пипа“ испред дома сачињавао списак затвореника који су уредно улазили у камион мирно, те исказа преживелог оштећеног сведока под псеудонимом „осам“, који је навео да су затвореници улазили у камионе радујући се, да су се борили да дају своје име и презиме, верујући да иду у размену, што произлази из исказа стражара, те су након тог пописивања улазили у камионе. Дакле, када се има у виду да су и стражари и затвореници очигледно веровали да иду у размену јер је „Марко поручио да ће бити размењени и да их зато чувају за размену“ (окривљени Бранко Поповић), да је још пред Хашким стражитељима МКТЈ сведок рекао да је плануо и рекао „Целату“ да је Павловић (окривљени Бранко Поповић) рекао да су они за размену, а посебно имајући у виду наводе сведока Машановића у погледу тврдњи покојног Бошка по повратку са „Герине кланице“ у вези „неке наредбе“ за поступање, и по налажењу Апелационог суда, правилан је закључак првостепеног суда да се са извесношћу није могло утврдити да је овакав чин – одвођење талаца на описани начин и потом њихово лишење живота, резултат свесног пропуста окривљеног Бранка Поповића, односно неадекватног организовања страже, као што је то утврђено за догађај описан под тачком II 2.6 изреке пресуде.

Ово тим пре када се има у виду да начин на који би окривљени Поповић пружио помоћ непосредним учиниоцима за овај догађај од 08. јуна, није дат у оптужници. Првостепени суд надаље правилно закључује да у прилог наведеном иде и опис војника који су затворенике одведене из Дома културе у Пилици, убијали на „Гериној кланици“, дат од стране сведока – оштећеног под псеудонимом „осам“ - „млади, педантно ошишани, као кад сазреш за војску, у СМБ униформама, са петокракама“, те немогућност суда да на поуздан начин утврди припадност непознатих војника који су убијали на „Гериној кланици“ као ни „Бошка“ (сада пок. Стојановић Бошко звани „Бошко из Каракаја“) „Пипе“ (сада пок. Јосиповић Драгана) и „Целата“ (Тодоровић Миладина) одређеним јединицама и то управо на дан 08.06.1992. године, а на шта указује и оптужница која их назива „неидентификованим лицима у војној униформи“. О свему напред наведеном су у образложењу пресуде дати исцрпни и логични

разлози којима се првостепени суд руководио доносећи напред изнети закључак да одговорност окривљеног Бранка Поповића (у рату звани Марко Павловић) за догађај од 08. јуна 1992. године, на начин представљен у оптужници није доказана, због чега је изостављена из изреке пресуде, док је на несумњив начин утврдио да се сам догађај одиграо.

Наводи жалбе тужиоца да је првостепени суд погрешно оценио да је од битног утицаја припадност одређене јединице и лица која су лишили живота таоце на „Гериној кланици“, те тврдња тужиоца да се из изведених доказа који по његовом мишљењу нису правилно оцењени од стране првостепеног суда, ван сваке разумне сумње може закључити да је доказана одговорност окривљеног Поповића за лишавање живота цивилних лица – таоца, у својству помагача, и то тиме што је пропустио дужно чињење – предузимање мера за њихову безбедност у Дому културе у Пилици, код свега напред изнетог, не могу се прихватити. Ово посебно када се имају у виду разлози првостепеног суда дати на страни 280 побијане пресуде да код установљавања одговорности за пропуст дужног чињења, није пресудна припадност непосредних учинилаца јединицама под командом надређеног, ако је он гарант заштите лица која су затворена на основу његове одлуке, за разлику од одговорности за издавање евентуалне наредбе, која се за конкретни догађај не може искључити, с тим што се првостепени суд с правом није упуштао у лицитирање у погледу евентуалног издаваоца такве наредбе, с обзиром на обавезу да се креће у границама оптужбе, како у погледу оптужених лица, тако и у погледу радње које су предмет оптужбе, па су самим тим напред изнети жалбени наводи Тужиоца за ратне злочине, оцењени као неосновани.

Са изнетих разлога, а на основу одредбе члана 388 ЗКП-а, Апелациони суд у Београду одлучио је као у изреци пресуде.

Записничар
Мирјана Јанковић-Недић, с.р

Председник већа – судија
Радмила Драгичевић-Дичић, с.р

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Светлана Антић

Antić

Потврђује се да је ова фотокопија истоветна са својим изворником - преписом, који се састоји од 49 страна.

Исправа са које је извршено фотокопирање налази се код овог Суда у предмету _____

КП02-28/10

Такса по Тар. Бр. _____ Закона о републичким судским таксама наплаћена је и поништена.

ВИШИ СУД - ВЕЋЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ

У Београду 19.12. 2011 год.

